

Lohkare

18.3.2026

LOHJAN SEURAKUNNAN TERVEHDYS KOTIIN

2 / 2026

KUKA JEESUS?
ARVO
OLLIKAINEN
vastaa.
s. 11.

PÄÄSIÄISEN
RISTIKKO
s. 27

Huhti-elokuun
MENOVINKIT
AKTIVITETER
i april–augusti

500 VAPAAEHTOISTA
tekee ihmeitä yhdessä.
Joukkoon mahtuu mukaan.
s. 5.

JUMPPA ON KEIDASHETKI
Laura Haarlaa iloitsee, kun saa
liikkua ja liikuttaa. Hengellisyys
kulkee mukana jumpassakin. s. 14.

MIKSI MÄMMIÄ?
Pääsiäisen ruokakulttuuria
ja historiaa. s. 17.

PÄÄKIRJOITUS Juhani Korte

Luopuminen – haikeus ja helpotus

Viime kuukaudet ovat jo olleet luopumisen aikaa. Työkaverit ja seurakuntalaiset ovat viitanneet ja kommentoiden kysyneet: ”Taitaa olla viimeinen jouluhartautesi?” ja ”Joko on aamukampa hommattu?” tai ”Mitä teet ensimmäiseksi jäädessäsi vapaalle?” Lauseet ovat pysäyttäneet, sisimmässä on sekä haikeutta että helpotusta. Yhtä aikaa.

Katson peruutuspeiliin. Reilut 14 vuotta on navigoitu Lohjan seurakuntalaivaa yhdessä eri luottamushenkilöiden ja työkavereiden

kanssa. Yksityiselämän kohdalla huomaa ikääntyneeni. Jokunen vuosi sitten kuorma-auto tuli vauhdilla perään. Sen jälkeen ihmettelin, miten formulakuskit selviävät paljon suuremmista talleista. Apriillipäivän liukastuminen toi kipsin kaveriksi kolmeksi kuukaudeksi. Haavat ja murtumat eivät parantuneetkaan samalla vauhdilla kuin aikaisemmin. Tänä aikana olen saatanut haudan lepoon niin isäni kuin aivan äskettäin myös äitini.

Kohta on aikani jättää seurakuntalaivan ruori toiselle. Lukiessasi tätä Lohkareta, samalla jännitetään seuraajani nimeä. Käsittelen viimeisiä kertoja toimintakertomusta ja monia muita hankkeita. Pidän viimeistä kertaa kiirastorstein ja pääsiäispäivän messua. Ajatuksissa on yhtäältä hai-

keutta ja toisaalta myös helpotusta. En ole yksin, myös seurakuntamme luottamushenkilöt jättävät omalta osaltaan jäähyväisiä. Ei pelkästään minulle vaan myös omalle tehtävälleen. Ensi syksynä on seurakuntavaalit.

Myös tehtäväni jatkaja tarvitsee Sinua. Seurakuntalaista. Hän tarvitsee vapaaehtoista, luottamushenkilöä ja esirukoilijaa. Voisitko Sinä harkita jotakin näistä?

Näin pääsiäisen lähestyessä katsomme ylösnousemukseen. Katsomme, kuinka rujan ristin kuoleman jälkeen koitti ylösnousemuksen aamu. Siksi haikeuden ja helpotuksen mukana on toivo tulevasta. Siihen tarvitaan meitä kaikkia – Sinua ja minua.

Lohkare

18.3.2026 / 23. vuosikerta

Julkaisija Lohjan seurakunta**Päätoimittaja** Juhani Korte**Toimituspäällikkö** Urpu Sarlin**Toimitussihteerit**

Kaisa Järvinen ja Veini Vänskä

Toimituksen osoite

viestinta.lohja@evl.fi

Laurinkatu 40, 08100 Lohja.

Lehti ilmestyy vuonna 2026 viisi

kertaa ja lähetetään osoitteellisena

talouden vanhimmat seurakunnan

jäsenen nimellä. Seuraava numero

ilmestyy 13.8. ja sen aineistopäivä on

30.6.

Ulkoasu Maarit Vuoritie**Kansikuva:** Arvo Ollikaisen kuvasi

Matti Pirhonen.

Painos 17 000 kpl**Painopaikka:** Punamusta

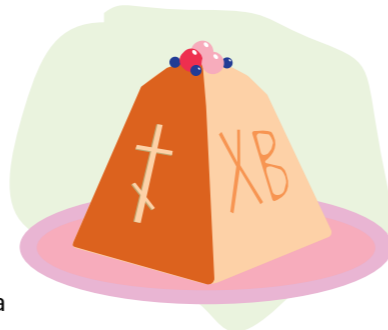
TÄSSÄ NUMEROSSA

- 3-4** Ajankohtaista
- 4** Kuusanmäki
- 5** Vapaaehtoiset: Ihmeitä yhdessä
- 6-7** Sinustako seurakuntapäätäjää?
- 8-10** Haastattelussa: Juhani Korte
- 11-13** Kuka Jeesus? Arvo Ollikainen vastaa
- 14-16** Laura Haarlaa liikuttaa Nummella
- 17-20** Pääsiäisen ruokapöydissä
- 21** Musiikkia kirkoissa
- 22-26** Tapahtumat ja toiminta
- 27** Pääsiäisristikko

14 VUOTTA RUORISSA

Juhani Korte kertoo vuosista Lohjan seurakunnan kirkkoherrana Liisa Mantereen haastattelussa.

SIVU 8

Sukellus pääsiäisen ruokapöytiin vie myös suomalaisten historiaan.

Taloudesta huolehtiminen on ollut vaativa tehtävä, se on vaatinut paljon työtä, ennakointia, luovuutta ja sisua.

SIVUT 17-20.

Hautausmaaston päällikkö Jani Kärkkäinen sai kirkkoneuvostolta oman kappaleen ympäristödiplomista. Hän vetää seurakunnan ympäristötyöryhmää ja on johtanut ympäristödiplomiprosessia. Kuva Urpu Sarlin.

Seurakunta sai kirkon ympäristödiplomin!

Ympäristövastaava Jani Kärkkäinen vastaa kolmeen kysymykseen.

Urpu SARLIN

Mitä ympäristödiplomin saaminen tarkoittaa?

Kirkon ympäristödiplomin saaminen tarkoittaa sitä, että Lohjan seurakunta kantaa vastuuta luomakunnan hyvinvoinnista. Diplomi ei ole pelkkä kunniakirja seinällä, vaan se on lupaus teoista, jotka näkyvät arjessa kirkoissamme, keittiöissämme, toimistoissamme ja hautausmailla asti.

Seurakunnalla on myös ympäristöohjelma. Mikä se sitten on?

Ympäristöohjelma on seurakunnan oma vihreä tiekartta – konkreettinen suunnitelma, joka tekee ympäristötyöstä tavoitteellista ja näkyvää. Se ohjaa arjen valintoja energian käytöstä jätehuoltoon ja kasvatuksesta jumalanpalveluksiin. Kasvatustyössä lapset ja nuoret pääsevät mukaan tekemään pieniä mutta merkityksellisiä ympäristötekoja, jumalanpalve-

luselämässä vahvistetaan ekoteologisia sävyjä, ja vapaaehtoistyössä kierrätys ja vastuullisuus kulkevat henkisten arvojen rinnalla. Myös metsät ja hautausmaat hoidetaan tavalla, joka kunnioittaa luontoa ja sen monimuotoisuutta.

Mistä olet Lohjan seurakunnan ympäristötyössä ylpeä?

Ennen muuta olen ylpeä siitä, että Lohjan seurakunta tekee ympäristötyötä yhdessä. Voi olla ylpeä siitä, että ympäristötyö on koko seurakunnan asia.

Kirkon oma ympäristöjärjestelmä, Kirkon ympäristödiplomi perustettiin vuonna 2001. Sitä on päivitetty ja uudistettu säännöllisesti. Diplomi on lähes kaikilla suurimmilla seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä ja myös useilla pienillä seurakunnilla.

Lohjalla diakonialounaita on tarjolla toimintakauden aikana viikoittain Lohjan seurakuntakeskuksessa, Mäntynummen seurakuntatalolla ja Virkkalan kirkolla. Nummella ja Pusulassa lounaspöytä odottaa kahden viikon välein. Karjalohjalla ja Sammatissa lounaalle kutsutaan kerran kuukaudessa. Aterian yhteydessä on hartaus ja usein myös muuta ohjelmaa.

Diakonialounaan hinta on 5 euroa, lapset syövät maksutta. Tarvittaessa alueen diakoniatyöntekijältä voi hakea avustuksena kausikortin ruokailuihin.

3645 LAUTASTA katettiin viime vuonna diakoniaruokailuissa.

KUKA PÄÄTTÄÄ ASIOISTASI? KUKA KÄYTTÄÄ ÄÄNTÄSI?

Syksyn seurakuntavaaleissa valitaan päättäjät seurakuntaan. Ehdokasasettelu päättyy 15.9. ja vaalipäivä on 15.11.

Valmistautuminen vaaleihin on jo käynnissä. Olisitko sinä kiinnostunut ehdokkuudesta? Tai tiedätkö jonkun, jonka haluaisit olevan mukana päättämässä? Nyt on hyvä aika toimia!

Lue lisää s. 6-7.

Seurakuntavaalien slogan on sama kuin vuonna 2022: Uskottu, toivottu, rakastettu.

PÄÄSIÄISYÖNÄ YHDESSÄ

Raamatun kertomuksista tiedämme, että tyhjä hauta löydettiin pääsiäisaamuna. Me tämän ajan kristityt voimme iloita ylösnousemuksesta jo heti vuorokauden vaihtuessa, tai jopa pikkuisen ennen.

Pääsiäisyön messut järjestetään Lohjalla tänä vuonna Pyhän Laurin kirkossa ja Karjalohjan kirkossa. Iloa jatketaan yhteisellä yöaterialla seurakuntakeskuksessa ja Karjalohjan seurakuntatalolla.

Pääsiäisen sanoma on sama kuin kalliohaudalla 2000 vuotta sitten: Kristus nousi kuolleista, kuolemalla kuoleman voitti!

Pääsiäisen tilaisuudet s. 22.

Taloutta tasapainoon

Seurakunnan talous on ollut viime vuodet alijäämäinen. Kirkkoneuvosto on käynnistänyt toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi. Tavoitteena on pienentää seurakunnan käyttötalouden kuluja 1,5 miljoonalla eurola vuoden 2028 loppuun mennessä. Kirkkovaltuuston on tarkoitus päättää sopeutustoimenpiteistä jo kuluvan vuoden toukokuussa.

Kirkkoherra valitaan pääsiäisviikolla

Lohjan seurakunnan uusi kirkkoherra valitaan kirkkovaltuuston kokouksessa hiljaisen viikon tiistaina 31. maaliskuuta. Kirkkoherran virkaa haki seitsemän hakijaa, josta valmistelutyöryhmä kutsui jatkohaastatteluihin kaksi, **Tanja Louhivuoren** ja **Auli Saarsalmi-Paalasmaan**.

Kirkkovaltuusto päätti syksyllä siitä, millaista kirkkoherraa Lohjalle etsitään. Sen mukaan tulevan kirkkoheran tulee olla innostava ja strateginen

muutosjohtaja, jolla on kykyä rakentaa yhteyttä monimuotoisessa seurakunnassa. Häneltä odotetaan osamista niin työyhteisön johtajana kuin seurakunnan hallinnon ja talouden suunnittelussa. Myös hyvät vuorovaikutus- ja viestintätaidot ovat olennaisia. Kaksikielisessä seurakunnassa arvostetaan myös sujuvaa ruotsin kielen taitoa.

Uusi kirkkoherra aloittaa virassaan syyskuussa, kun **Juhani Korte** jää eläkkeelle.

Lohja Pride heinäkuussa

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ihmisoikeustapahtuma Pride järjestetään jälleen Lohjalla muutaman vuoden tauon jälkeen. Päätaphtuma on Pride-piknik, joka järjestetään Aurлахdessa 18. heinäkuuta. Piknikille kutsutaan kaiken ikäisiä sateenkaari-ihmisiä ja liittolaisia.

Lohjan seurakunta on mukana tapahtuman järjestelyissä. Lohja Priden ohjelma julkaistaan kevään aikana.

Saarikon perinteikkäät sateenkaari-virsiseurat järjestetään tänä vuonna 8. elokuuta. Kuva: Kaisa Järvinen.

Seurakunta tarjoaa myös omaa sateenkaaritoimintaa, mm. sateenkaari-ihmisiä ja liittolaisia. Pisin perinne on Sateenkaari-virsiseuroilla, jotka järjestetään vuosittain Saarikon leirikeskuksesta.

Lähimmäispalvelu toi Tuulan (vas.) ja Kaijan yhteen keväällä 2024. Joskus kuulumiset vaihdetaan Tuulan kotona, toisiaan taas kaupungilla tai tapahtumissa.

LOHJAN SEURAKUNNAN VAPAAEHTOISET tekevät yhdessä ihmeitä

IHMEITÄ
YHDESSÄ
Lohjan seurakunnan
vapaaehtoiset

Yli 500 ihmistä toimii erilaisissa vapaaehtoistehtävissä Lohjan seurakunnassa. Vapaaehtoistoiminnan uusi slogan "Ihmeitä yhdessä" nousee niin työn tuloksista kuin yhdessä tekemisen ilosta.

Teksti Urpu SARLIN Kuva Eeva HIETALA

Seurakunnassa toimii monenlaisia vapaaehtoisia monenlaisissa tehtävissä. Nuorimmat vapaaehtoiset ovat kerhonohjaajia ja rippikoulujen isosia, ja yläikärajaa ei vapaaehtoistoiminnalle ole. Tehtäviä on tarjolla lähes kaikessa seurakunnan toiminnassa: keittiötoista striimaustehtäviin ja tilaisuuksien vetämisestä lahjoitusvaatteiden lajitteluun.

Eeva Hietala koordinoi vapaaehtoistoimintaa seurakunnassa.

"Vapaaehtoistoimintaan tullaan monista eri syistä. Se tarjoaa merkityksellistä tekemistä ja usein myös mahdollisuuden oppia uutta. Myös uusiin ihmisiin tutustuminen ja yhdessä tekeminen ovat monille tärkeitä asioita."

Yhdessä tekeminen ja hyvän tekeminen toisille kuuluvat myös seurakunnan vapaaehtoistoiminnan Ihmeitä yhdessä -sloganissa.

"Halusimme tiivistää yhteen kaiken

sen hyvän, mitä vapaaehtoisena toimiminen tuo. Katupappilan Olohuoneen vapaaehtoiset antoivat hyvän nipun ehdotuksia, ja siitä joukosta löytyi tämä kultakimpale", Eeva Hietala kertoo.

"Ihmeitä yhdessä kertoo kivas-ti yhdessä tekemisen riemusta ja voimasta. Kun jokainen tekijä tuo oman panoksensa ja toimii omilla taidoillaan ja lahjoillaan, voidaan saada aikaan ihmeitä, joihin ei kukaan pystyisi yksin. Yhdessä tehdessä voi myös kokea oppimisen ihmeitä."

Eeva Hietala rohkaisee kiinnostuneita tulemaan mukaan toimintaan. Vapaaehtoistoiminnassa riittävät ihan tavallisen ihmisen taidot. Tehtäviin myös koulutetaan.

"Vastuuta ja tehtäviä voi ottaa juuri sen verran, kuin itselle sopii. Voi osallistua johonkin kertaluonteiseen tapahtumaan, tai sitten löytää itselleen pidempiaikaisen tehtävän."

"Juuri nyt kysyntää on Lähimmäispalvelussa. Ikäihmiset kaipaavat seuraa tai lenkkikaveria."

Vapaaehtoisille ja vapaaehtoistehtäviä harkitseville järjestetään huhtikuussa kaksi infoiltaa. Lisätietoa löytyy myös seurakunnan verkkosivuilta.

"Jos vapaaehtoistoiminta kiinnostaa ja haluat keskustella siitä, mikä voisi olla sinun tehtäväsi, niin miinuun voi aina olla yhteydessä", Eeva Hietala sanoo.

IHMEITÄ YHDESSÄ
- vapaaehtoistoiminnan
infoillat

to 16.4. ja 23.4. klo 17-19
Lohjan seurakuntakeskuksessa,
Sibeliuksenkatu 2
Ilmoittautuminen 31.3. mennessä
eeva.hietala@evl.fi tai
044 328 4371.

KUUSANMÄKI

Katse 2030-luvulle asti

ENSI SYKSYNÄ VALITAAN uudet seurakuntapäätäjät

Teksti: Urpu SARLIN

Ensi marraskuussa 16 vuotta täyttäneet seurakunnan jäsenet valitsevat Lohjalle kirkkovaltuuston vuosiksi 2027–2030. Jos päätöksenteko kiinnostaa, ehdokkuutta kannattaa alkaa harkita jo nyt.

Kuvitellaan tilanne, jossa äänestää saavat vain maata omistavat miehet, ja että äänen painoarvo mitataan hehtaareissa. Tai tilanne, jossa yli 40-vuotiaat saavat yhden lisä-äänän. Tai se, että ehdokkaina voivat olla 30 vuotta täyttäneet miehet.

Tätä historiallista peiliä vasten nykyiset seurakuntavaalit näyttävät arvonsa. Kirkko on ollut edelläkävijä avatessaan vaalit myös 16-vuotiaille äänestäjille vuonna 2010. Jokaisella seurakunnan 16 vuotta täyttäneellä jäsenellä on äänioikeus, kun seurakuntaan valitaan päätäjät. Jokainen 18 vuotta täyttänyt ja konfirmoitu seurakunnan jäsen voi asettua ehdolle.

Lohjan seurakunnan tulevien vuosien isoimpia haasteita on saada talous tasapainoon. Uusi kirkkovaltuusto tulee todennäköisesti päättämään, mistä tiloista seurakunta luopuu ja mitä toimintoja supistaa. Samaan aikaan seurakunnan tulee kehittää toimintaansa, niin että se pienemmilläänkin resursseilla voi merkittävästi toteuttaa perustettavansa lohjalaisen arjessa. Tämä tulee vaatimaan päätäjiltä sekä rohkeutta että näkyä.

Seurakunnan jäsenellä on seurakuntavaaleissa monta mahdollisuutta vaikuttaa. Helpoin niistä on äänestää marraskuussa, joko ennakkoon 3.–7.11. tai vaalipäivänä

15.11. Aika helppoa on myös kannustaa kaveria lähtemään ehdolle: ”Haluaisin nähdä sinut päättämässä seurakunnan asioista Lohjalla.” Enemmän vaivaa vaatii ehdokkaaksi asettuminen, mutta jos päätöksenteko ja asioihin vaikuttaminen kiinnostaa, niin sekin on aika helppoa. Voi liittyä olemassa olevalle listalle tai perustaa oman.

Seurakunta tarjoaa ehdokkaille tukea vaalien kaikissa vaiheissa. Uudet valtuutetut saavat myös koulutuksen tehtävänsä.

Seurakunnan luottamushenkilönä saa näköalapaikan kirkon elämään ja toimintaan, voi oppia uutta ja voi jakaa osaamistaan lähiyhteisösi hyödyksi.

31 äänellä päättäjäksi

Vuonna 2022 valtuustopaikkaa tavoitteli 101 ehdokasta, joista läpi pääsi joka kolmas. Suurin vaaleissa saatu äänimäärä oli 158 ja 31 äänellä tuli valituksi. Valtuutettujen keski-ikä oli valittaessa 62 vuotta. Miehiä valittiin 15 ja naisia 18.

Valitsijajyhdistysten koolla on iso merkitys vaalimenestykseen, koska valitsijajyhdistyksen yhdessä saama äänimäärä vaikuttaa läpipääsyyn.

Käytä itse ääntäsi

Lohjalla viime vaaleissa äänesti 2 958 ihmistä eli 11,8 prosenttia äänioikeutetuista. Koko kirkossa äänestysaktiivisuus oli 12,7 prosenttia. Vihdissä ja Inkoossa äänensä antoi 13,1 ja Karkkilaissa 13,4 prosenttia.

Kuntavaalien tavoin ehdokkaat kuuluvat seurakuntavaaleissakin ryhmiin, valitsijajyhdistykseen. Listojen on tärkeää kertoa selkeästi, mitä asioita he ajavat. Usein paikalliset kysymykset ovat tärkeitä, myös arvokysymykset vaikuttavat. Poliittiset listat ovat vähentyneet viime vaaleissa merkittävästi.

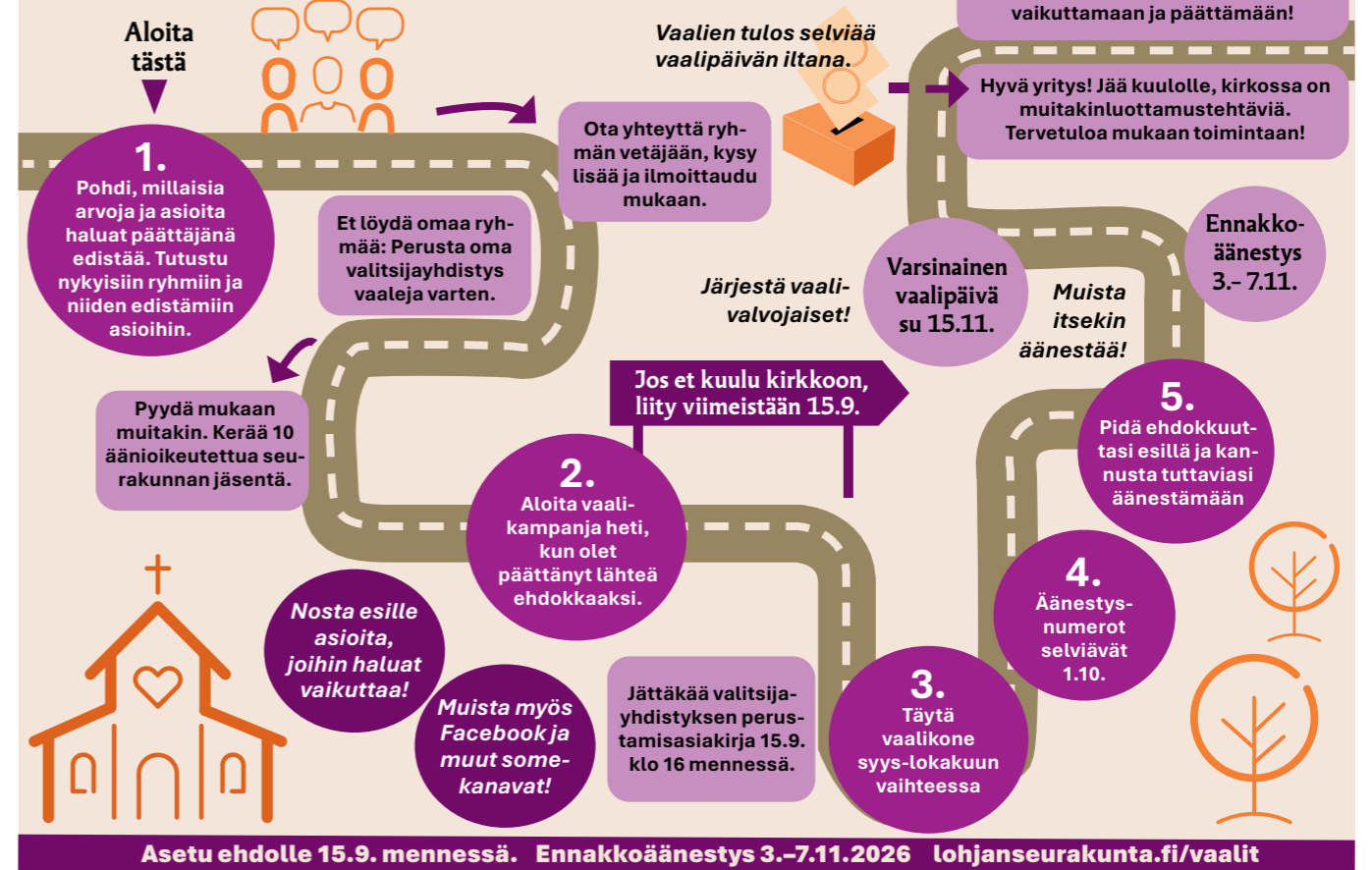
Mistä valtuusto päättää?

Kirkkovaltuusto käyttää seurakunnassa ylintä päätösvaltaa. Se hyväksyy talousarvion, toimintasuunnitelman ja tilinpäätöksen sekä päättää seurakunnan kirkollisveroprosentista.

Valtuusto päättää seurakunnan strategiasta, viroista sekä suurimmista rakentamis- ja kiinteistöpäätöksistä.

Valtuutetuilla on myös äänioikeus kirkolliskokouksen, hiippakuntavaltuuston ja piispan vaalissa. Kirkkovaltuusto nimittää kirkkoneuvoston, joka vastaa käytännön johtamisesta.

Sinustako seurakuntapäätäjät?

Ehdokkaaksi seurakuntavaaleissa

Ehdokasasettelu päättyy 15.9. Jos olet kiinnostunut jo tässä vaiheessa ehdokkuudesta, voit olla yhteydessä alla mainittujen ryhmien yhteyshenkilöihin. Tarkemmat tiedot tämän vuoden seurakuntavaalien valitsijajyhdistyksistä saadaan kevään ja kesän aikana. Voit myös itse perustaa valitsijajyhdistyksen.

Elävä seurakunta – Levande församlingen

Koostuu tämän kauden Seurakunnan parhaaksi ja Sitoutumattomat yli rajojen -ryhmien jäsenistä.

Tavoitteemme on seurakunta, joka on avoimesti hengellinen ja kutsuu mukaan kaikkia lohjalaisia, niin suomen- kuin ruotsinkielisiä, ja joka rakentaa vahvaa yhteisöllisyyttä pitäen tärkeänä myös alueellista elinvoimaisuutta ja monimuotoisuutta. Haluamme rakentaa seurakuntaa, jonka toiminta perustuu kaikessa terveelle taloudelliselle perustalle.

Vi söker er/dig som vill arbeta för den svenska verksamheten inom Lojo finska församling. Vi är mestadels politiskt obundna människor som känner varmt för att jobba för den svenskspråkiga befolkningen i Lojo när det gäller den Evangelisk lutherska församlingsverksamheten i Lojo och för den svenska verksamhetens kontinuitet.

Yhteyshenkilöt:

Miia Stähle, 040 749 4086, miia.stahle@gmail.com
Teddy Kullberg, 040 736 2400, teddy@tekmar.fi och Susanne Sere, 040 737 0563, kiki.sere@hotmail.com.

Seurakunta lähellä

on Nummen, Pusulan, Sammatin ja Karjalohjan alueseurakuntien yhteislistalla. Haluamme pitää huolta siitä, että seurakuntaelämä pysyy vireänä koko seurakunnan alueella. Ryhmä on poliittisesti sitoutumaton.

Yhteyshenkilö: Kaisa Aarnio, aarniol@dlc.fi, 0400 471 534.

Tulkaa kaikki

on puoluepoliittisesti sitoutumaton ryhmä, joka haluaa seurakunnan olevan helposti lähestyttävä aivan kaikille. Luomme siltoja eri tavoin ajattelevien välille. Ryhmä edistää Lohjan seurakunnan hyvää johtamista, näkyvää ja kuuluvaa viestintää sekä kaikkia lohjalaisia mukaan

kutsuvaa toimintaa. Ryhmässämme toimii ihmisiä kaikista Lohjan alueseurakunnista. Haluamme edistää hyvää hallintoa ja avointa päätöksentekoa. Pidämme tärkeänä vastuutamme luomakunnasta, kestävästä kehityksestä ja heikommassa asemassa olevien hyvinvoinnista lähellä ja kaukana.

Kom alla är en partipolitiskt obunden grupp som vill göra församlingen lättillgänglig för alla, bygga broar mellan människor med olika åsikter och främja gott ledarskap med öppen kommunikation.

Yhteyshenkilöt:

Niko Mikkonen, 050 537 2905, nikomikkonen1981@gmail.com
Raija Urama, 050 328 3285, ext-raija.urama@evl.fi

Lisätietoa vaaleista:

Lohjanseurakunta.fi/vaalit
seurakuntavaalit.fi
Vaalin infotilaisuus ke 6.5. klo 17–18
Katupappilassa, Laurinkatu 40

SEURAKUNTA MUUTTUU, mutta sanoma pysyy

Teksti Liisa MANTERE
Kuvat Matti PIRHONEN

Kirkkoherra Juhani Korte on johtanut Lohjan seurakuntaa neljäntoista vuoden ajan. Nyt hän on jäämässä eläkkeelle. Haikuteen sekoittuu helpotusta. – Seuraajani tulee saamaan erittäin värikkään, monipuolisen seurakunnan, josta ei tekeminen lopu, hän lupaa.

Helluntaina, toukokuun 24. päivänä kirkkoherra **Juhani Korte** pitää lähtösaarnansa Pyhän Laurin kirkossa.

"Olo on ristiriitainen. Teen asioita viimeistä kertaa. Tulee riittämättömyyden tunteita: tuokin jää minulta kesken. Toisaalta olen tehnyt pitkiä päiviä. Nyt on seuraajani vuoro", hän miettii.

Korte on jäävänyt itsensä seuraajansa valinnasta. Hyvin se menee, hän sanoo.

Lohjalle Korte tuli Karkkilasta, jossa hän yhä asuu. Se onkin pitkäaikaisin kotipaikka.

"Mies, joka ei ole mistään kotoisin", hän kuvaa itseään.

Lapsuusmuistot ovat Vaajakoskelta, kerrostalosta. Tietty lattiavahan tuoksu tuo sen mieleen. Isän juuret olivat Karjalan Kaukolassa ja äidin juuret Turussa. Opettaja-isä ja perushoitaja-äiti muuttivat työn perässä Anjalankoskelle, jossa usko tuli teinipojan elämään voimakkaana herätyksenä Kansan Raamattuseuran rippileirillä Parikkalan Oronmyllyssä. Sen aikaisen seurakunnan sisällä toimineessa viidesläisessä liikkeessä oli epäterveitäkin piirteitä, mutta siinä iässä maailma on hyvin mustavalkoinen, Korte analysoi.

Se hyvä puoli siinä oli, että Raamattu tuli luettua kerran vuodessa.

Kuohuvaa uskonelämää tasapainotti uskonnonopettaja **Juhani Juntunen**, pesunkestävä körtti, jonka kanssa syntyi vuosien mittaan ystävyys.

"Mitä vanhemmaksi tulini, sitä enemmän hänen linjauksensa voimistuivat mielessäni. Hän pyysi minua pitämään hautajaisissaan muistopuheen. Tein sen."

Pieni Juhani haaveili hävittäjälentäjän urasta. Pitkäksi kasvanut intin ja RUK:n käynyt mies aloitti kuitenkin teologian opinnot Helsingin yliopistossa. Valmistuttuaan hän teki päätöksiä, kunnes sai seurakuntapastorin viran Karkkilasta.

Vuonna 1997 siellä pidettiin kirkkoherranvaalit. 37-vuotias Korte oli electus eli ylöshuudettu; hänet valittiin ylimääräiseltä vaalisijalta.

Kipeät liitokset

Kun Juhani Korte tuli vuonna 2012 Lohjan kirkkoherraksi, kantaseurakunnassa oli 35 000 henkeä. Luku kattoi myös Virkkalan sekä kunta-

liitoksen myötä tulleen Sammatin, joka muodosti Lohjan kanssa seurakuntayhtymän.

Lohjaan olivat liittymässä vuoden 2013 alussa Karjalohja sekä Nummi-Pusula. Tulisiko Lohjalle seurakuntayhtymä vai yksi seurakunta?

Kaiku Mäenpää, jolta Korte perii lääninrovastin viran, ehdotti selvityksessään yhtymää.

"Samaa kannatin minäkin, mutta hävisin seurakuntaneuvoston äänestyksessä kunniakkaasti. Elokuun 22. päivänä tuli toimeksianto: Lakkautta neljä seurakuntaa ja tee yksi. Aikaa oli vajaat neljä kuukautta", Korte kertoo.

-Väkisinliitokset ovat kaikkien kannalta väkivaltainen ratkaisu. Todennäköisesti olisimme lopulta päätyneet yhteen seurakuntaan, mutta nyt jäi välivaihe kokematta.

Liitosalueiden kiinteistöt ja hautausmaat oli hoidettu niin hyvin kuin oli pystytty, mutta rahapula näkyi niiden huonossa kunnossa. Tämä koskee enemmän tai vähemmän kaikkia liitosalueita, Korte summaa.

Ensimmäisissä yhteisissä vaaleissa liitosalueet lähestyivät Espoon piispaa **Tapio Luomaa** ja saivat häneltä vinkin: Perustakaa oma vaalirengas. Näin tapahtui, ja Seurakunta lähellä nousi kirkkovaltuuston suurimmaksi ryhmäksi.

Kysymys kirkkokahveista

"Liitosalueet ovat yksilöllisiä, yhteisöllisyys ja huolenpito näkyvät eri lailla kuin teollistuneessa kanta-Lohjassa. Niillä on perinteensä, kuten kodeissa järjestetyt seurat ja virsilauluillat, kylvön siunaus tai Paimenten kirkko Nummella."

Kulttuurien törmäyksiltä ei vältytty. Yksi keskustelun aihe, triviaalinakin pidetty, nousee esiin aina uudelleen: kirkkokahvit. Yhdessäolon het-

”**KAIKISTA ON HUOLEHDITTAVA. JOKAISEN SEURAKUNTALAISEN SIELUNELÄMÄ ON VASTUULLANI.**

ki messun jälkeen antoi tunteen, että me olemme me. Nyt ei kirkkokahveja juuri ole. Säästetäänkö väärässä kohtaa?

Korte ei myönnä, että kirkkokahveja olisi kielletty.

"Esimerkiksi Nummella vapaaehtoiset ovat niitä hoitaneet koko ajan. Tulevaisuudessa ne ovat yhä enemmän vapaaehtoisten vastuulla. Mutta myönnän, että tässä informaatio epäonnistui. Emme kohdanneet ihmisiä oikealla tavalla. Tässä meillä on parannettavaa."

Toivon toisen kunnioittamista

Tänä päivänä Lohjan seurakunnassa on noin 28 000 jäsentä, 80 kiinteistöä ja rakennusta, yli 30 toimitilaa, yhdeksän hautausmaata ja seitsemän kirkkoa.

Lohjalla vaikuttavat vahvasti herätysliikkeet, vanhalaestadiolaisuus, körtit, viidesläiset, evankelisuus... Vivamo on oma yhteisönsä, jossa on kaikkea. Uskontokartta on laaja, siihen kuuluu vapaita toimijoita kuten helluntailaiset, Vapaakirkko, Kansan Raamattuseura, adventistit. Lohjalla vaikuttavat myös poliittiset puolueet ja ruotsin kieli, Korte kuvaa moni-ilmeistä seurakuntaansa.

"Kaikista on huolehdittava. Jokaisen seurakuntalaisen sielunelämä on vastuullani. Meillä on sateenkaarimessu. Virkkalan kirkossa on kerran kuussa Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen SLEY:n messu. Heillä on oma henkilökuntansa, me annamme tilat. Toivon osapuolilta toisen kunnioittamista ja asiallista käytöstä."

Yhä harvempi suuntaa kirkkoon sunnuntaisin. Pitäisikö messun muuttua? "Suoraan sanoen toivon sitä. Pääkirkossa on järjestettävä joka sunnuntai kello kymmenen tietyn

JATKAN JUMALAN- PALVELUSTEN PITÄMISTÄ. JA MYÖNNÄN, KIRKKO- KAHVIEN KANSSA.

tyyppinen messu. Muissa kirkoissa on mahdollista kokeilla vaikka afrikkalaista gospelmessua tai Tuomasmessua... Seitsemän kirkkoa on mahdollisuus."

"Tämän vuoden budjetti näyttää 1,5 miljoonaa miinusta. Minä ja seuraajani joudumme miettimään palvelun tasoa. En todellakaan kadehdi tulevia päättäjiä. Henkilöstö putoaa tänä vuonna sataan, mutta se voidaan aika pitkälti hoitaa eläköitymisen kautta."

"Meillä on käsittämättömän hyvä henkilökunta. Esimerkiksi diakonit ovat sosiaaliturvan moniosaajia. Kaiken teemme kahdella kielellä. Duunikaverit ovat huippua", Korte kiittää.

Kristityn uusi identiteetti

"Tämä seurakunta on 700 vuotta vanha. Tämä on pystyssä vielä seitsemän sadan vuoden päästä", Korte uskoo.

Yhteiskunta ympärillä muuttuu. Seurakunnan perussanoma pysyy. Mutta jos seurakunta ei muutu, se lakkaa olemasta, hän sanoo.

"Toivon enemmän avoimuutta kaikkeen vuoropuheluun, niin että kirkko olisi vielä avoimempi ja kutsuvampi. Vieläkin näen sisäänpäinlämpiävyyttä."

Ystävyysseurakunnissa Korte on nähnyt, mitä on luterilainen identiteetti.

"Koska he ovat vähemmistöä, heidän on pakko pitää huolta reformaa-

tion perinteestä ja olennaisesta ihan toisella tavalla."

"Meidän identiteettimme on olla karjalohjalaisia tai nummilaisia, joilla on oma kirkko paikassa jossa suvut on vaikuttaneet vuosisatoja ja jonne on juurruttu. Mutta meidän identiteettimme ei välttämättä liity uskon asioihin. Se muuttuu tulevaisuudessa, koska yhteiskunta tulee olemaan moniarvoisempi ja moniuskontoisempi. Ihmisen täytyy selvittää itselleen, miksi olen kristitty. Tämä on minun tulevaisuudenkuvani."

"Mehän palaamme Pax Romanan eli roomalaisen rauhan aikaiseen moniarvoiseen ja moniuskoiseen todellisuuteen, josta kirkko on aikoinaan lähtenyt liikkeelle. Ei se sen kummempaa ole. Tämä on vain ollut hirveän pitkä kristinuskon historia, kaksi tuhatta vuotta."

Tätä varten luin papiksi

"Kuntosalilla kysyvät, onko minulla jo aamukampa. Ei ole. Olen kuin dieselkone, joka käynnistyy hitaasti ja tunteet tulevat perässä", Korte kuvaa.

Kohta on aikaa ottaa kirjahyllystä lukematta jääneitä kirjoja. Hän

mieltii, pitäisikö kaivaa naftaliinista tarkkuusammuntapistooli. Ainakin hän huoltaa sukellusvälineet ja lähtee merelle sukelluseuran kimppamoottoriveneellä.

"Olen päättänyt, että kun rakensin Karkkilaan talon, laitan paikat kuntoon."

Mutta en pidä kiirettä. Istun terasilla ja voin vaikka laittaa muurinohjapannun tulelle...

"Vaimon kanssa on oltu työorientoituneita, mutta nyt vähitellen on aikaa tutustua uudestaan omaan puolisoonsa. Matemaatikko-poika elää jo omaa elämäänsä Helsingissä."

"Minulle ei olisi sopinut yhdeksästä neljään -työ. Tässä on kaikkea. On tuskastuttavan paljon byrokratiaa, mutta myös sosiaalisuutta."

"Eräs diakoni pyysi minua pitämään hartaushetken kehitysvammaisten työpisteellä. Kun tulin sieltä, oivalsin: Tätä varten olen lukenut papiksi. Työni ytimessä on ihmisten kohtaaminen, ja byrokratian pitäisi palvella meitä."

"Jatkan jumalanpalvelusten pitämistä. Ja myönnän, kirkkokahvien kanssa."

VIISITOISTA TIUKKAA KYSYMYSTÄ kristinuskon ydinasioista

Matti PIRHONEN

*Lohjalainen teologian ylioppilas
Arvo Ollikainen vastasi
vaikeisiin kysymyksiin
Jeesuksesta ja pääsiäisestä.
Kysymykset laati toimittaja,
pastori ja valokuvaaja
Matti Pirhonen.*

1. Oliko Jeesus mielestäsi todellinen ihminen? Mistä se voidaan tietää?

Jeesuksen historiallisesta olemassaolosta ollaan melko yksimielisiä. Josefuksen ja Tacituksen kaltaisilla antiikin Rooman historioitsijoilla ei olisi ollut mitään syytä väittää Jeesuksen eläneen, jos niin ei todella olisi ollut. Ristiinnaulitsemista, nöyryyttävää ja häpeällistä kuolemaa ei varmaan olisi mainittu, jos Jeesus olisi pelkkää seipitettä.

2. Millaisia arvoja uskot Jeesuksen kannattaneen? Millaisia arvoja hän ei mielestäsi kannattanut?

Kristus asettui toistuvasti heikkojen, köyhien ja yhteiskunnan marginaaliin jääneiden puolelle ja vastusti ajatusta siitä, että ihmisen arvo määräytyisi aseman, varallisuuden tai hurskauden perusteella. Jeesuksen puheissa korostu-

vat anteeksianto, myötätunto ja vastuu toisesta ihmisestä. Tekopyhyys, mammonan palvonta ja apaattinen hiljaisuusvääräytystä kohdatessa ovat asioita, joista ihmiskunnan on yhä vaikea päästää irti, vaikka Jeesus varoitti niistä jo parituhatta vuotta sitten.

3. Oliko Jeesus mielestäsi vallankumouksellinen? Jos oli niin millainen?

Jeesus ei ollut aseisiin tarttuva sissi, joka olisi tavoitellut maallista valtaa itselleen. Silti hänen toimintansa ja opetuksensa olivat syvästi vallankumouksellisia. Mikään maallinen valta ei ollut Hänelle pyhää, eivätkä vallanpitäjien synnit olleet Hänen silmissään sen oikeutettuja

kuin kenenkään muunkaan. Jeesuksen vallankumous ei ollut nopea eikä näyttävä kapina, vaan kärsivällinen rakkauden työ, joka jatkuu yhä meissä kaikissa.

4. Uskotko, että Jeesus rikkoi luonnonlakeja, kun hän teki ihmeitä? Miten?

Uskon ihmeiden tapahtuneen. Sitä, miten Jeesus pystyi ne tekemään, en tiedä alkuunkaan. Moni asia kristinuskossa on mysteeri, jota inhimillisellä tiedolla ei pysty selittämään. Kristityn kannattaakin opetella tyytymän siihen, ettei voi tietää kaikkea. Ihmetekojen metafysiikka ei ole ratkaistava arvoitus, vaan salaisuus, joka saa jäädä salaisuudeksi. Uskon ydin on muualla.

5. Mitä eroa mielestäsi on historiallisella Jeesuksella ja Jeesus the Kristuksella, johon kirkossa uskomme?

Uskon ettei heillä ole oikeastaan mitään eroa. Historiantutkimus ja kristinuskon keskittyvät eri puoliin Jeesuksen elämästä, mutta eivät lähtökohtaisesti toisiaan poissulkevasti.

6. Mikä Jeesus on sinulle? Millaisissa väleissä olet hänen kanssaan?

Jeesus on vapahtaja, joka saa minut näkemään itsessäni syntyisyyteni, mutta myös kaiken sen rakkauden, joka Jumalalla on minua kohtaan. Henkilökohtainen suhteeni häneen sisältää paljon hiljaisuutta, etsintää ja kysymyksiä. Ne korostuvat varsinkin pääsiäisviikolla. Hiljainen rukous ja mietiskely vievät minua lähemmäs pääsiäisen keskiössä olevaa ilosanomaa.

7. Miten selittäisit kolminaisuoppin, jonka mukaan Jeesus on yksi Jumalan kolmesta persoonasta ja Jumalan poika? Oliko hän olemassa jo ennen syntymäänsä?

Toimiessani rippikouluopettajana olen aina pitänyt huvittavana sitä, kun kolminaisuutta käsittelevän oppitunnin jälkeen jokainen rippikoululainen vakuuttaa minulle ymmärtävänsä kolminaisuusopin täysin. Jumalan kolmiyhteisyys on perimmäinen niistä kristinuskon mysteereistä, joiden toimintamekanismista en osaa antaa edes valistunutta arvausta. Mikään vertauskuva, kuten kolme kynttilän liekkiä muodostamassa yhden suuremman liekin, ei pysty täydellisesti tai virheettömästi kuvaamaan kolminaisuutta. Jeesus oli olemassa jo ennen syntymäänsä tämän maan päälle. Hän on aina ollut Jumala.

8. Mitä ajattelet Juudaksesta? Eikö Jeesus tiennyt, että yksi kahdestoista oppilaasta kavaltaa hänet?

Jeesus tiesi kohtalonsa ennalta, mukaan lukien sen, että Juudas kavaltaisi hänet. Muutenkin Juudas on melko traaginen hahmo. En pysty edes kuvittelemaan, mitä hän on tuntenut ennen kavallustaan tai sen jälkeen. En näkisi Juudasta Evankeliumien pääpahiksena tai pahuuden ruumiillistumana, vaan kaltaisenamme ihmisenä, joka ei ollut virheetön ja jonka usko ei riittänyt.

9. Pitkäperjantaina tiivistyy Jeesuksen kärsimystie. Katolisen kirkon keskiaikaisessa kärsimysmystiikassa Jeesuksen kärsimys korostui. Miten luterilaisen kannattaisi suhtautua Jeesuksen kärsimykseen? Entä kärsimykseen yleensä?

Kärsimystä ei kannata palvoa tai ihan-

noida. Olen melko ekumeenisesti suuntautunut, erityisesti katolisen kirkon suuntaan, mutta en pidä Opus Dein (katolinen sielunhoitoinstituutio) katumusharjoituksia tai Katariina Sienalaisen (italialainen mystikko) itsensä kurittamista oikeana suhtautumisena kärsimykseen. Tärkeämpää on löytää Jeesuksen kärsimyksestä usko siihen, että hän on todella kokenut rangaistuksen joka ikisen ihmisen synneistä. Risti ei kutsu etsimään kärsimystä, vaan luottamaan siihen, ettei mikään kärsimys jää Jumalalle vieraaksi. Kaikissa maallisissa kärsimyksissäni saan uskoa, että Jeesus kulkee ja kärsii vierelläni.

10. Millaisen toivon Jeesus on antanut sinulle?

Nykyään sanaa "toivo" käytetään paljon silloin, kun tarkoitetaan oikeasti vain halpaa, mihinkään perustumatonta optimismia. Se toivo, jonka itse olen Jeesukselta saanut, on ennen kaikkea uskoa siihen, että Jumalan rakkaus on lopulta vahvempi kuin mikään pahuus tai kärsimys.

11. Jotkut Jeesukseen uskovat puhuvat paljon synnistä. Onko synty mielestäsi olennaisin asia kristinuskossa?

Synti ei ole kristinuskon olennaisin asia. Synti vain on todellisuutta, jossa elämme. Siltä emme pääse pakoon niin kauan kuin maallisessa maailmassa olemme. Liiallinen synnin korostaminen peittää evankeliumin ilosanoman alle. Syntiä olennaisempaa on luottamus siihen, että armo murtaa synnin vallan.

12. Jeesuksen pikaista toista tulemistä on odotettu kohta 2000 vuotta. Missä hän viipyy?

Toisen tulemisen aikataulua en tiedä, ja suhtautuisin melko suurella varauksella siihen, jos joku väittäisi tietävänsä. Luotan siihen, että kaikki tapahtuu Jumalan tahdon ja suunnitelman mukaisesti. On hyvä muistaa myös, ettei Jeesus ole "poissa". Hän elää ja on läsnä, vaikkei se aina siltä tunnu.

13. Miksi Jeesukseen kannattaa mielestäsi uskoa?

Jeesuksen uskominen tuo rauhan. Usko ei tuo palkintoja tässä maailmassa, mutta kootessaan aar-

USKON IHMEIDEN TAPAHTUNEEN. SITÄ, MITEN JEEBUS PYSTYI NE TEKEMÄÄN, EN TIEDÄ ALKUUNKAAN.

teita taivasten valtakuntaan eli seuratesaan Kristusta ja rakastaessaan lähimmäistään ihminen saa luottaa siihen, että Kristuksen rauha jatkuu ikuisesti.

14. Miten ateisti voisi alkaa uskoa Jeesukseen?

Usko on lahja Jumalalta, ja uskomaan alkamisen sijaan puhuisin ennemmin uskon vastaanottamisesta. Sana ja sakramentit, rukous ja osallisuus seurakunnassa ovat asioita, jotka johtavat ihmistä lähemmäs Kristusta. Itselleni kääntyminen ateistista kristityksi murrosiässä tapahtui erityisesti sen ymmärryksen myötä, ettei kristillinen kirkko ole synnittömien tekopyhien kerho, jonka jäsenet uskoisivat olevansa virheettömiä. Jumala vastaanottaa jokaisen etsijän ja jokaisen syntisen.

15. Miten tiivistäisit kristinuskon ytimen?

Kristillisen lastenkirjallisuuden uranuurtaja Max Lucado on todennut mielestäni osuvasti, että kristinuskon ydin tiivistyy kahteen puutarhaan: Edeniin (paratiisi luomisen jälkeen) ja Getsemaneen (Jeesus rukoili siellä ennen ristiinnaulitsemistaan). Ensimmäisestä löysimme kadotuksen ja toisesta pelastuksen.

Kuva: Matti Pirhonen

Laura Haarlaa

JAKAA LIIKUNNAN ILOA NUMMELLA

Teksti Eija-Liisa ERIKSSON Kuvat Lars ERIKSSON

Yhdessä liikkuminen tekee hyvää koko ihmiselle. Laura ajattelee, että liikkuminen ei ole velvollisuus, se on etuoikeus ja lahja.

Ulkona on 25 astetta pakkasta. Laura Haarlaa odottaa Nummen viihtyisällä nuorisotalolla, Nuokkarilla, pipo päässä ja villasukat jalassa. Hän vetää perjantaiaamuisin Herätysliikkeet-liikuntaryhmää. Hän on yksi

Lohjan seurakunnan vapaaehtoisista. Tapaamme Nuokkarilla, sillä aion osallistua jumppaan. Aloitamme lämmittelyllä, sitten seuraa lihaskuntoharjoituksia ja lopuksi venytely sekä rukous. Osallistuisin jatkossakin, jos asuisin lähempänä.

Jäämme juttelemaan. Ensin Laura kertoo vähän itsestään:

”Olen Laura Haarlaa, Taivaan isän lapsi. Koetan olla huoleton, mutta aina se ei onnistu. Olen tehnyt elämässäni kaikenlaista. Nyt olen muun muassa maatilalla emäntänä.”

Oma lehmä ojassa

Laura kokee Jumalan tuoneen hänet Nummelle.

”Hän halusi minun tekevän jotain tämän paikan hyväksi. Koska jumppa on minun juttuni, kerroin papille liikuntaryhmäideastani ja kysyin, voisiko sen toteuttaa. ’Tässä on Nuokkarin avain’, oli vastaus. He luottivat niin paljon.”

Nyt neljänkympin toisella puolella Laura on huomannut, että on pakko liikkua, jotta ei tulisi kipuja. Hänelle tulee liikkumisesta myös hyvä olo ja mieli, varsinkin kun liikkuu yhdessä toisten kanssa.

”Jumpan vetämisessä minulla on oma lehmä ojassa: liikun paremmin toisten seurassa, paljon rohkeammin ja vahvemmin kuin telkkarijumppan kanssa. Jälkimmäisessä tapauksessa käy tosiaan joskus niin, että puhti loppuu.”

”Aina ei tietenkään jaksa yhdessäkään”, Laura huomauttaa, ”ja sekin on ok. Joskus on huono päivä.”

Hiljaisin Nummi

Laura viihtyy Nummella.

”Täällä on kivaa nyt, kun olen tottunut.”

Hän toteaa, että Nummi on hiljaisin paikka, jossa hän on asunut.

”Paitsi että kun on lapsia, on paljon elämää – mutta silti yllättävän hiljaista. Mieli on täällä levollisempi, maisemat kauniit ja kaikki on lähellä. Se helpottaa arkea.”

”Jännä, miten tähän onkin tottunut, kun tulen sentään lattarikulttuurista”, Laura ihmettelee. Perhe muutti Ecuadoriin, kun Laura oli nelivuotias.

Nummella on hyvä olla, mutta yhteisöllisyyden vähäisyys haittaa. Ecuadorin vuosien jälkeen Laura opiskeli Yhdysvalloissa. Molemmissa maissa kulttuurit ovat hyvin yhteisöllisiä.

”Suomessa ihmiset jäävät joskus omiin poteroihinsa, mutta meidän ei kuuluisi olla yksin. Kuulumme toinen toisillemme. Yhteisöllisyys on hyvinvoinnille tosi tärkeää. Kirkolla on suuri mahdollisuus vaikuttaa tähän.”

Laura pohtii, että yhteyttä voi löytää vaikka harrastusten kautta ja kirkossa.

”Niissä voisimme hoitaa toinen toisiamme, mutta se edellyttää, että näemme omia tarpeitamme pidemmälle. Meitä käsketään rakastamaan lähimmäisiämme.”

Kohtaamisia jumpaten

Laurasta on ihanaa tuoda ihmisiä yhteen. Yhteisöllisyys on tärkeä osa hänen vetämäänsä toimintaa. Ryhmissä jutellaan monenlaisista asioista.

”Yritän luoda vieraanvaraisen tilan, jossa ihmiset voivat hyvin. Kun ihmiset liikkuvat yhdessä, heidän välillään on yhteys.”

Laura toivoo, että jumppaan tulevat voivat kohdata myös Jumalan – itselleen luontevalla tavalla.

”Moni ei tule kirkkoon, sillä esimerkiksi jumalanpalvelus voi olla vieras konsepti, mutta jumppa ei ole vierasta. Tänne on toivottavasti matala kynnyys.”

Laura on iloinen, että voi hoitaa ihmisten liikkuvuutta.

”Parhaiten ihmistä hoitaa Jumala”, hän kuitenkin toteaa.

”Toivon, että jumppahetki on keidashetki, erilainen hiljentyminen. Monen elämä on kiireistä. Täällä on pakko keskittyä siihen, mitä teemme.”

**YRITÄN LUODA
VIERAANVA-
RAISEN TILAN,
JOSSA IHMISET
VOIVAT HYVIN.**

**ARVONI
PERUSTUU
SIIHEN,
MITÄ JUMALA
AJATTELEE
MINUSTA.**

Kehollisuus ja hengellisyys

Entä miten kehollisuus ja hengellisyys liittyvät yhteen?

”Ei ole erikseen hengellistä ja kehoollista, elämä Jumalan lapsena on kokonaisvaltaista”, Laura huomauttaa. ”En jätä Pyhää Henkeä kotiin, kun menen jumppaamaan. Jumala on mukana elämän jokaisessa hetkessä.”

”Jumala on pannut minut maan päälle, koska toivoo minun liittyvän johonkin, mitä on tekemässä. Hän tietää, mitä varten on luonut minut. Jotta voin tehdä sitä, minun pitää jakaa ja pystyä. Siksi on syytä hoitaa kehoa ja terveyttä.”

”Kehoni on Jumalan temppeli”, Laura huomauttaa.

”Jos en hoida sitä, en voi oikein tehdä mitään. Se ei silti merkitse, että liikkuminen olisi ihmisen velvollisuus. Tekeminen ei ole se juttu, vaan oleminen. Liikkuminen on etuoikeus ja lahja.”

Pääsiäinen julistaa ihmisen arvoa
Kun ihmiset eivät hoida itseään, he

eivät Lauran mukaan näe arvoaan. Se on hänestä surullista.

”Arvoni ei perustu siihen, että teen paljon töitä ja saan paljon rahaa tai että jumppaan ja olen tosi hyvässä kunnossa tai että olen hyvän näköinen. Arvoni perustuu siihen, mitä Jumala ajattelee minusta, miten hän rakastaa, ymmärrykseen siitä, kuka ja miksi olen.”

Laura painottaa, että olemme ainutlaatuisia Jumalan kuvia.

”Juuri sitä pääsiäinen julistaa, sitä että olemme arvokkaita. Kristus nousi kuolleista ja voitti kuoleman ja synnin vallan, jotta meillä olisi yltäkyläinen elämä. Meille annetaan Jumalan lapsen identiteetti, kuulumme perheeseen.”

”Meitä ei ole pantu tänne vahingossa”, Laura selventää, ”vaan koska meillä on tehtävä. Tehtävä ei ole taakka, vaan se on elämä. Oma liikunnan tehtäväni on minulle lahja, joka tuo elämäni iloa ja yhteyttä.”

GOSPELKUNTO ti klo 17–19

Nummen nuokkarilla

Liikuntaa gospelin tahtiin kehon omaa painoa hyväksi käyttäen. Perheen pienimmille leikkururkkauksena.

HERÄTYSLIIKKEET - liikuntaa ja rukousta päivän startiksi pe klo 9.30–10.15

Nummen nuokkarilla

Liikkumista ja liikkeitä rauhallisessa tahdissa, tule laajentamaan liikeratojasi, voimaasi ja tasapainoa. Sopii kaiken tasoisille liikkujille. Yhteinen rukoustaukio tilaisuuden aikana.

Molemmat ryhmät kokoontuvat toukokuun loppuun asti. Vapaa pääsy, ei ilmoittautumista.

PÄÄSIÄISEN RUOKAPÖYDISSÄ, ja vähän muissakin

Teksti Liisa LAURILA Kuvat Unsplash Kuvitus Maarit VUORITIE

Pääsiäinen on ollut ainutlaatuinen juhla myös suomalaisten ruokapöydissä. Paastonajan vaatimaton ruokavalio vaihtuu pääsiäisenä herkkuihin, makujen yltäkyläisyyteen. Katsaus suomalaiseen ruokahistoriaan kertoo kovista ajoista, mutta myös neuvokkaista ja sisukkaista ihmisistä.

Pääsiäistä vietetään keväällä, kun kesästä on jo lupaus ilmassa.

Paastonaika alkaa 40 arkipäivää ennen pääsiäistä, laskiaisen jälkeisenä keskiviikkona.

Perinteisen laskentavan mukaan pääsiäistä vietetään kevätpäiväntausuksen aikaan tai sen jälkeen tulevan täysikuun jälkeisenä sunnuntaina. Pääsiäinen on siis aikaisintaan 22.3. ja myöhäisin mahdollinen ajankohta on 25.4.

Tänä vuonna pääsiäissunnuntaita vietetään huhtikuun viidentenä.

Sitä ennen lähdän tutkimusretkelle pääsiäisen ruokapöytiin.

Pääsiäisen perinteet

Sammattilainen isäntä **Juha Hanninen** on perehtynyt entisajan tapakulttuuriin ja viljelytapoihin. Hän on juuriltaan karjalainen.

”Ortodokseille pääsiäinen on kirkovuoden tärkein juhla, jota ennen he viettävät noin neljänkymmenen päivän mittaisen paaston. Paaston aikana vältetään eläinkunnan tuotteita, kuten lihaa, maitotuotteita, juustoa ja kananmunia.”

Paasto päättyy pääsiäispäivään, jolloin katetaan runsas juhla-ateria. Siihen kuuluu kulitsa-leipä, jolle antavat makua rusinat ja mantelit, sekä pasha ja pääsiäispulla baba.

”Pääsiäisruokiin kuuluvat kananmunat ja usein lammas, joka symboloi paaston päättymistä ja elämän iloa.”

”Ruokaperinteet yhdistävät paaston karuuden ja juhlan rikkauden, korostaen katumusta, sovitusta ja Kristuksen ylösnousemusta, käyttäen mm. munia ja leipää symbolina.”

Jos läntisessä Suomessa oli maakaupan rajoitusten takia pulaa raaka-aineista, tilanne oli Karjalassa parempi, Juha Hanninen kertoo.

”Pietarin kaupungin läheisyyden takia Karjalan Kannaksella tuotettiin jo 1800-luvun alkupuolella paljon maitoa toisin kuin läntisessä Suomessa, koska maitotaloustuotteet menivät siellä hyvin kaupaksi.”

”Raaka-aineita, jauhoja ja muita tarvikkeita pystyttiin hankkimaan maidonmyyntimatkojen aikana.”

Pääsiäisen herkkuihin kuuluvat Länsi-Suomessakin maitoruuat, esimerkiksi uunijuusto – jos lehmät ovat olleet talvikaudella ummessa, keväällä ne ovat poikineet ja tuottaneet hyvää ternimaitoa. Kananmunia, lammasta, paistia, pääsiäisen aikaan kylmin talvikausi on jo takana.

Kaikkien aikojen mämmi

Suomessa elettiin keskiaikaa 1500-luvun alkupuolelle asti. Keskiajan ruokalajeista nykysuomalaisille on säilynyt kolme ruokalajia: lipeäkala, hernekeitto ja mämmi. Lipeäkala on nykyään vakiintunut joulupöydän herkuksi, tuhti ja ravitseva hernekeitto kuuluu laskiaispyötyään, sen on määrä antaa energiaa tuleviin paastonajan päiviin. Mämmi on meille pääsiäispöydän kruunu, jälkiruoka, jota nautitaan ainakin pyhäpäivinä.

Keskiajalla mämmi on ollut paastoajan ruokaa. Imelletty mämmi on kuulunut länsisuomalaiseen ruokaperinteeseen jo pitkään.

”Karjalaan imelletty mämmi tuli 1800–1900-lukujen taitteessa. Sitä ennen Karjalassa tehtiin hapattettua mämmiä, joka on ennen kaikkea perinteinen karjalainen, hitaasti valmistettava pääsiäisherku. Se poikkeaa nykyisistä kaupan mämmituotteista erityisesti happaman makunsa ja prosessinsa puolesta”, Juha Hanninen kertoo.

Mämmiä syötiin pitkäperjantaina, se on suomalainen vastine Vanhassa Testamentissa toisessa Mooseksen kirjassa mainitulle happamattomalle leivälle. Pitkäperjantai oli pyhä, Kristuksen kärsimyshistorialle omistettu päivä, eikä silloin tehty tulta uuniin, aterialla syötiin kylmiä ruokia ja mämmiä.

Imelletyn mämmin raaka-aineina ovat ruisjauhot ja idätetystä rukiista valmistettu ruismallas. Mausteena hiukan suolaa ja pomeransinkuorta.

Poreilevaan veteen lisätään noin puolet ruisjauhoista ja -maltaista hyvin vatkatun. Seosta imeltytetään lämpimässä paikassa. Päivän aikana seokseen lisätään useaan kertaan kuumaa vettä ja jauhoseosta ja imeltyminen saa jatkua lämpimässä paikassa. Kun seos on imeltynyt, se vatkataan kylmäksi, kaadetaan paistastioihin ja paistetaan miedossa uuninlämmössä. Hyvin imeltynyt mämmi on makeaa, eikä kaipaakaan sokeria.

Perinteisesti mämmi paistetaan tuohesta valmistetuissa nelikulmaisissa ropposissa, parhaimmillaan talon isäntien valmistamissa. Vahva tuohi kestää käyttöä vuodesta toiseen, kun se puhdistetaan huolella

ja säilytetään ilmastoväestöä. Sammatin emännille oman talon mämmi on pitkä, rakkaudella vaalittu perinne.

Mämmi on mainio perinneruoka, sen raaka-aineet ovat yksinkertaiset, helposti saatavat, eikä sen valmistaminen ole vaikeaa, mutta verkkaista, mämmitaikinan imeltyminen kestää useita tunteja. Perinteisen tuvanuunin lämmössä mämmi imeltyy herkuksi, jonka valmistaminen on osa juhlaan virittäytymistä.

Katovuosien kautta kohti modernia Suomea

Suomalaisen ilmastoin historia kertoo karua kieltä entisajan luonnonoloista. Kylmät jaksot toistuvat ja ankarista katovuosista selviytyminen on vaatinut kansalta sopeutumista. Pahin tilanne on ollut silloin, kun kaksi peräkkäistä katovuotta on kurittanut kansaa.

Ilmastoin vaihteista ja kylmien jaksoiden vaihtelusta on saatu tietoa Lapin mäntyjen lustosarjoja tutkimalla. Kaikkein kylmimpiä talvia on koettu vuosien 1557–1593 välisenä aikana,

ne ovat olleet koettelemus niin ihmisille kuin karjallekin.

1700-luvulta alkaen on olemassa mittauksia lämpötilan vaihtelusta. Suomen mittauksissa on aukkoja, vertailukelpoista tietoa tarjoavat Ruotsin Uppsalassa vuonna 1722 aloitetut säännölliset mittaukset. Sarja jatkuu nykyaikaan asti. Uppsalan maantieteellinen sijainti vastaa eteläisen Suomen oloja.

1700-luvun alkupuolella koettiin useita, muutaman vuoden välein toistuvia katovuosia, joita seurasi lämpimämpi jakso. 1800-luvulla katovuodet palasivat ja 1830-luku oli ankara vuosikymmen. 1850-luku on ollut lämmin, mutta vuosina 1867 ja 1868 koettiin nälkäkatastrofi, joka edelleenkin mainitaan, kun puhutaan suurista nälkävuosista.

Nälkävuosia edelsi rukiin syyskylvöjä haitannut märkyys jo kesällä 1866 ja siitä aiheutunut peltorukiin keho talvehtiminen vuosina 1866–1867.

Vuosien 1867–1868 suureen väestökatastrofiin johtaneen kadon meteo-

rologiseksi syiksi on yleensä esitetty vuoden 1867 tavattoman kylmää toukokuuta ja lyhyttä kasvukautta.

Ne ovat olleet seurausta ankaran talven aiheuttaman, kauas etelään ulottuvan ikiroudan sekä alkukesänarktisten merijäiden päällä olevien, paksulta kylmien ilmamassojen vyörymisestä etelään. Suomessa tämä ilmastoin ääri-ilmiö on ollut todella harvinainen.

Vaativattomia aterioita ja hätäruokaa

Keskiajan jälkekin talonpojan arkiruokat ovat olleet yksipuolisia ja vaatimattomia. Viljatuotteita, leipää tai puuroa, suolakalaa ja keituruokia.

Emännillä on ollut vastuu perheen ruokahuollosta. Vaikka apuna olisi ollut palvelusväkeä, emännän oli huolehdittava siitä, että varastot riittivät ja ruoka säilyi käyttökelpoisena. Elintarvikkeet tuotettiin itse, viljeltiin pellolla ja kasvatettiin puutarhassa, taloissa oli karjaa, metsässä riistaa

ja kalaa saatiin vesistöistä. Kasviksista käytetyimpiä olivat lanttu, kaali ja nauris, myös sipulia ja papuja käytettiin.

Ruokaa on säilytetty kuivaamalla ja hapattamalla. Kala ja liha käytettiin mielellään tuoreena, mutta savustamalla ja suolaamalla saatiin nekin säilymään pitempään.

Katovuosien aikana oli ajoittain pakko turvautua hätäruokaan. Kun jauhot kävivät vähiin, jatkettiin leipomusta männyn nila- ja jälsikerroksesta saadulla petulla. Pettu sisältää rautaa ja sinkkiä, mutta myös haitallisia ainesosia, sen energiapitoisuus on ruista heikompi.

Sammatin suurmies **Elias Lönnrot** (1802–1884) oli huolissaan nälkähädän keskellä elävien suomalaisten selviytymisestä ja yritti auttaa löytämään parempia hätäruokia. 1830-luvun katovuosina Lönnrot oli joutunut turvautumaan pettuun ja saanut siitä vatsavaivoja.

Pettua hän ei tästä syystä suosittelut, parempi jauhojen korvike olisi ol-

lut jäkälästä valmistettu jauho.

Niin pettu kuin jäkäläkin ovat olleet korvike, jonka jalostaminen syötävään muotoon oli työlästä ja hankalaa. Lönnrot toivoi myös, että Länsi-Suomessa alettaisiin käyttää sieniä, itäsuomalaiseen tapaan. Perunoita – Lönnrotin tekstissä potakoita – olisi myös syytä suosia enemmän.

Elias Lönnrot teki parhaansa, hän julkaisi opastavia, isällisiä kirjoituksia kansalle, puhui jäkälän käytöstä. Kun suurmies lähestyi viranomaisia, kieli vaihtui ruotsiksi ja sävy tiukkeni.

1800-luvun käänne

Suuret nälkävuodet olivat ankara koettelemus Suomen kansalle, sillä raju sääilmiö yllätti autonomisen Suomen virkamiehet. Tilanteeseen ei ollut varauduttu. Viljaa ei saatu maailmanmarkkinoilta ajoissa, lisäksi naapurimaiden tilanne oli yhtä huono.

Nälkävuodet olivat kuitenkin myös vahva signaali siitä, että 1800-luvun

puolivälissä alkanut suomalaisen yhteiskunnan kehittyminen ja modernisoituminen oli ainoa mahdollinen vaihtoehto.

Isojaon toteuttaminen auttoi maanviljelijöitä toimimaan itsenäisemmin, kehittämään viljelyä. Maakaupan rajoitukset olivat rajoittaneet maalla asuvien elintarvikehuoltoa.

Karjataloutta alettiin kehittää voinvientiä varten ja Suomeen syntyi meijeriverkosto.

Kun maakauppa vapautui, maaseudullekin perustettiin kauppapuoteja, 1860-luvulla niitä oli jo yli tuhat. Merkittävä edistysaskel oli maakaupan vapauttaminen 1842. Maaseudun asukkailla oli mahdollisuus käydä kauppaa omilla tuotteillaan, 1860-luvulla myös siirtomaatuotteiden – kahvin, teen, kaakaon, riisin ja mausteiden kaupan rajoitukset purettiin.

Suomi sai oman rahan, markan 1860 ja liikenneyhteydet kehittyivät rautateiden rakentamisen ansiosta. Suomi teollistui ja maaseudun väelle oli tarjolla työtä ja toimeentuloa. Kirjapainotaito kehittyi ja tiedonvälitys koheni, kaupungeissa alkoi ilmestyä sanomalehtiä.

Valistus tavoitti suomalaiset, ensimmäiset suomenkieliset keittokirjat ja muut oppaat ovat ilmestyneet 1800-luvun lopulla. Kotitalousalan koulutusta alettiin järjestää eri puolilla Suomea. Kastrullimampselleista tuli kotitalousopettajia, arvostettuja ammattilaisia.

Elias Lönnrot näki naisen työn arvon ja määräsi, että hänen testamenttivaroillaan perustetaan Sammattiin oppilaitos maaseudun tytöille. Näin syntyi Elias Lönnrotin Emännyskoulu, joka toimi vuosina 1897–2016. Vuosien aikana koulun nimi vaihtui ja opetus kehittyi, mutta tavoite säilyi: Nuoria naisia valmennettiin huolehtimaan kotitalouden tehtävistä.

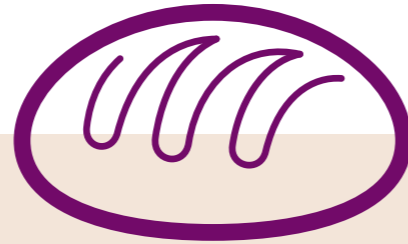
Katovuosien sarja ei ole katkennut, esimerkiksi vuodet 1867, 1877, 1885, 1916, ja 1928 on luokiteltu katovuosiksi, mutta niiden vaikutus ei ole ollut yhtä kohtalokas kuin menneinä vuosisatoina.

Pääsiäinen pysyy

Tutkimusretki pääsiäiseen ei ole kattava katsaus historiaan. Tietoa olen löytänyt ja saanut, pääsiäinen on tärkeä juhlapyhä, sitä on vietetty hartaasti, ydinsanomaa keskittyen.

Entisten aikojen suomalaiset tekivät kunnioitettavan elämäntyön, erityisen arvostuksen ansaitsee emäntien panos. Taloudesta huolehtiminen on ollut vaativa tehtävä, se on edellyttänyt pitkäjänteistä suunnittelua – ja jos olosuhteet ovat kääntyneet vaikeiksi, on tarvittu luovuutta.

Vaikka kaikki ei aina onnistuisi niin kuin toivoisi, nykyajan suomalainen ehtii ja saa nauttia pääsiäisajasta, kerrata pääsiäisen pyhiä tapahtumia, osallistua ja olla mukana juhlan vietossa.

Jos kiinnostuit aiheesta, tässä lisää tietoa:

Juha Hannisen, sammattilaisen isännän kokoamiin tietoihin olen saanut tutustua ja tähänkin tarinaan hän on antanut arvokasta lisätietoa.

Pirkko Jurvelinin kirjoittama *Keskiajan keittokirja* sisältää paljon tietoa ja mielenkiintoisia reseptejä.

Anna Olsonin Keittokirja on ilmestynyt suomeksi ensimmäisen kerran 1892. Vanhan kirjan kellastuneilla sivuilla neuvotaan tulevaa emäntää tarkasti ja yksityiskohtaisesti, ei vain ruoanlaitossa, vaan myös kodinhoidossa, säästäväisyydessä ja sairasten hoidossa.

Tiedot katovuosista ovat **Reijo Solantien** väitöskirjasta *Ilmasto ja sen määräämät luonnonolot Suomen asutuksen ja maatalouden historiassa*. (2012) Kirja on julkaistu Jyväskylän Yliopiston sivuilla ja siihen voi perehtyä verkossa.

Elias Lönnrotin Valittujen teosten neljännessä osassa on laaja kokoelma ohjeita ja runoelmia. Raija Majamaan toimittama kirjasarja on ilmestynyt 1990-luvulla.

Torsti Salosen laatima *Elias Lönnrotin kotitalousoppilaitoksen historia* vuodelta 1995 kuvaa eloisesti kotitalousopetuksen vaiheita.

Markku Kuisman Suomen poliittinen taloushistoria 1000–2000 (2009) avaa näköaloja talouden kehityskulkuihin.

Huhtikuun alussa on kevättä ilmassa, illat ovat valoisia ja lumet sulaneet tai sulamassa. Maa vapautuu valkoisesta taakastaan, ensimmäiset kukat nousevat esiin – mutta saatoon on vielä pitkä aika. Huhtikuuta sanotaan oikukkaaksi ja sitä se todella voi olla. Vaikka lumi sulaisi aikaisin, taivas saattaa ripsauttaa uuden lumikerroksen, pakkaset palaavat, ikään kuin kiusallaan.

Risto Nordell ja Ville Urponen vierailevat Pyhän Laurin kirkossa su 17.5. Kuvat Studio Liikkuva, Risto Nordellin oma albumi.

MUSIIKKIA KIRKOISSA

MAALISKUUSSA

Hengellinen toivelauluilta to 26.3. klo 18 Nummen seurakuntatalolla. Tule laulamaan tuttuja hengellisiä lauluja ja virsiä. Iltatee.

HUHTIKUUSSA

Graun: Der Tod Jesu ke 1.4. klo 19 Pyhän Laurin kirkossa. Lohjan kaupunginorkesteri, Laurentius-kuoro, Vihdin kamarikuoro ja solistit, johtaa Maria Itkonen. Liput 23/28 € NetTicket.fi

Fanfare and Flourishes – Nummen Torvisoittokunnan konsertti su 12.4. klo 15 Pusulan kirkossa. Johtaja Hannu Simoinen. Vapaa pääsy, ohjelma 10 €.

Collegium Musicum: Suomalaisen musiikin konsertti su 12.4. klo 18 Pyhän Laurin kirkossa. Kantaesityskonsertti. Säveltäjät Sami Klemola, Timo Alakotila, Markku Nikula ja Antero Priha. Liput 10 euroa ovelta.

TOUKOKUUSSA

Urkutaiteilija Ville Urponen ja kulttuuritoimittaja Risto Nordell su 17.5. klo 18 Pyhän Laurin kirkossa. Urposen taidokasta musisointia värittää Nordellin asiantunteva ja värikäs juonto. Liput 10 € ovelta.

Alvi's Dixie Stompersin svengaavaa musiikkia pääsee kuulemaan Virkkalan kirkossa 28. toukokuuta. Kuva: yhtyeen Facebook-sivut.

Kevätkimara ti 20.5. klo 18 Lohjan seurakuntakeskuksessa. Perinteinen kesän avaus iloisen musiikin merkeissä. Mukana Laurin Laulajat, Laurin Miehet ja Timo Saario. Vapaa pääsy.

Alvi's Dixie Stompers to 28.5. klo 18 Virkkalan kirkossa. 1900-luvun alun iloista ja svengaavaa dixieland-, blues- ja gospelmusiikkia New Orleans-hengessä maustettuna pohjois- maisella soitto tyylillä. Vapaa pääsy, ohjelma 10 €.

KESÄKUUSSA

Taivas on sininen ja valkoinen -kesälauluilta to 11.6. klo 18 Pusulan kirkossa. Iltakahvit pikkukirkossa.

Häikäisevän kirkas -konsertti to 18.6. klo 19 Kärkölen kirkossa. Marja Nevankallio ja Sanni Rusama, konserttikanteleet ja laulu. Ohjelma 10 €.

Suviyön laulu -konsertti la 27.6. klo 18 Pusulan kirkossa. Erika Luukko, laulu ja Felix Sorainen, piano. Vapaa pääsy.

HEINÄKUUSSA

Suite de Los Buenos Aires -konsertti to 9.7. klo 19 Kärkölen kirkossa. Aurinko-duo: Janne Lehtinen, kitara ja Janina Lehto, huilu. Ohjelma 10 €.

Koivu ja tähti -festivaalin avauskonsertti la 11.7. klo 18 Karjalohjan kirkossa. Pianisti Laura Mikkola, viulisti Fredrika Mikkola ja sellisti Martti Rousi. Liput 38 €, acktefestival.fi.

Lauluyhtye Rajaton ma 20.7. klo 18 Nummen kirkossa. Lipputiedot myöhemmin.

Kesäinen yhteislauluhetki ti 21.7. klo 18 Virkkalan kirkon puistikossa. Timo Saario laulattamassa. Oma istuin mukaan.

Koivu ja tähti -päätöskonsertti ke 22.7. klo 18 Karjalohjan kirkossa. Viulisti Rebecca Roozeman, sellisti Artturi Aalto ja pianisti Anton Mejias. Liput 33 €, acktefestival.fi.

ELOKUUSSA

Puccini: Tosca-ooppera pe 7.8. klo 19 Lohjan Pyhän Laurin kirkossa. Jyrki Anttila, muut solistit, Collegium Musicum, johtaa Harri Kerko. Järj. OperArt. Lipputiedot myöhemmin.

Omenapuun varjossa -konsertti la 8.8. klo 18 Nummen kirkossa. Anna Kreetta Gribajcevic ystävineen. Ohjelma 10 euroa.

Taulu & Laulu 2 -taidekonsertti to 20.8. klo 19 Kärkölen kirkossa. Tervetuloa katselemaan Ulla Puukon maalauksia ja kuuntelemaan luontoaiheista musiikkia! Ulla Puukko, laulu ja taulut, Salma Nissinen, harppu, Pekka Karahka, huilu ja Päivikki Jurmu, piano/harmoni. Vapaa pääsy, ohjelma 10 €.

Muutokset mahdollisia.

[LOHJANSEURAKUNTA.FI/MUSIIKKI](https://lohjanseurakunta.fi/musiikki)

KAIKKI TAPAHTUMAT JA TOIMINTA:

www.lohjanseurakunta.fi

Uutiskirje kertoo tärkeimmät.

Tilaa: lohjanseurakunta.fi/uutiskirje

Seuraathan meitä myös somessa!

YHTEISIÄ MENOJA

YSTÄVYYSSEURAKUNTAMATKA**Budapestiin ja Köbányaan 6.–9.8.**

Ohjelmassa tutustuminen Budapestiin, retki kaupungin ulkopuolelle ja tapaamisia köbanjalaisten kanssa. Lähtö to-aamuna, paluu su-iltana. Finnairin suorat lennot, hotelli Ibis Bp Centrum kahden h. huoneissa aamiaisella. Matkan hinta 680 € /hlö. Ilm. viim. 31.3. Hannu Laasiolle, 0500 652 046.

LAPSILLE JA KOULULAISILLE

Syksyn päiväkerhoihin ilmoittautuminen 1.–30.4. verkossa bit.ly/kerhoon.

Lapsiperheiden retkipäivä Saarikossa ti 26.5. klo 10–13.30. Klovni-Motja ilahduttaa tempuillaan. Mahdollisuus saunoa ja uida. Mukaan omat eväät, grilli kuumana koko päivän. Ilm. bit.ly/retkipäivään 1.4. alkaen. Maksuton.

Kesäkerhoista tarkemmat tiedot myöhemmin. Seuraa somekanavia sekä nettisivuja.

Kouluun lähtevien siunaaminen su 9.8. klo 14 Iloitussa ja ti 10.8. klo 16 Pikku-Laurissa.

Ettornas välsignelse

ti 11.8. kl. 18 i Lilla Lars.

Kesäleirit Heponiemessä:

1.–3.-luokkalaisten leiri 15.–16.6.

4.–7.-luokkalaisten leiri 16.–18.6.

Ilm. 4.5. alkaen lohjanseurakunta.fi/tule-mukaan/koululaiset.

LAPSIPERHEIDEN retkipäivä Saarikossa
ti 26.5. klo 10–13.30.

Klovni-Motja ilahduttaa tempuillaan. Mahdollisuus saunoa ja uida. Mukaan omat eväät, grilli kuumana koko päivän. Ilm. bit.ly/retkipäivään 1.4. alkaen. Maksuton.

Palmusunnuntaista pääsiäiseen

Palmusunnuntaina 29.3.**Messut**

klo 10 Pyhän Laurin kirkossa. Perhemessu ja soppalounas.

Lapsikuoro Laurinsäde ja projektikuoro mukana iloitsemassa.

klo 10 Nummen kirkossa ja Sammatin kirkossa. Nummella mukana

lapsikuoro, messun toimittaa kirkkoherra Juhani Korte.

klo 12 Karjalohjan kirkossa ja Pusulan kirkossa. Pusulan messun

toimittaa kirkkoherra Juhani Korte.

klo 13 Virkkalan kirkossa. Veljespiirin messu.

kl. 18 i Virkby kyrka. Kvällsmässa och kvällste.

Kiirastorstaina 2.4.

Perheiden pääsiäisvaellus klo 10–11. Aloitamme

vaelluksen seurakuntakeskuksen pihalta, Pikku Tapulista.

Kesto noin tunti. Oma virpomisvitsa mukaan.

Kiirastorstain ehtoolliset:

klo 16.30 Karjalohjan kirkossa

klo 18 Pyhän Laurin kirkossa, Laurin Laulajat.

klo 18 Nummen kirkossa ja Pusulan kirkossa

klo 18.30 Sammatin kirkossa.

Kiirastorstain messu ja lammasteria klo 18 Virkkalan kirkossa.

Aterialle ennakoilmoittautuminen, ks. tarkemmat tiedot s. 24.

Pitkäperjantai 3.4.**Sanajumalanpalvelukset**

klo 10 Pyhän Laurin kirkossa, Lohjan kirkkokuoro.

klo 10 Nummen kirkossa ja Sammatin kirkossa

klo 12 Karjalohjan kirkossa ja Pusulan kirkossa

kl. 13 i Virkby kyrka. Långfredagens gudstjänst.

Ristin juhla klo 12 Lohjan työväentalolla, Kalevankatu 1.

Järj. yhdessä Lohjan eläkkeensaajien kanssa.

Pääsiäisyön messut la 4.4.

klo 22 Pyhän Laurin kirkossa.

Yhteinen ateria seurakuntakeskuksessa messun jälkeen.

klo 23 Karjalohjan kirkossa. Pääsiäisyön ateria messun jälkeen.

Pääsiäisenä**Pääsiäissunnuntain messut 5.4.**

klo 10 Pyhän Laurin kirkossa

klo 10 Nummen kirkossa, kirkkokuoro.

klo 12 Pusulan kirkossa

klo 13 Virkkalan kirkossa

kl. 13 i Lojo S:t Lars kyrka. Påskdagens högmässa och kyrkkaffe.

klo 14 Kärkölän kirkossa. Kirkkokahvit kylätalolla.

Toisen pääsiäispäivän messut 6.4.

klo 10 Pyhän Laurin kirkossa. Ei kirkkokahveja.

klo 12 Nummella Jättölän kylätalolla. Mukana laulupiiri

ja klarinetisti Jarkko Pulkkinen.

KANTA-LOHJALLA

KIRKKOON

Messu sunnuntaisin klo 10 Pyhän Laurin kirkossa.

Messu striimataan seurakunnan YouTube-kanavalle ja lähetetään myös Radio Deissä 107,2 MHz.

Tapulikahvit ovat tarjolla messun jälkeen 7.6., 5.7., 19.7., 9.8., 16.8., 23.8. ja 20.8.

POIMINTOJA:

Pääsiäinen ks. s. 22.

Toivonmessu su 19.4. ja 17.5. klo 17 Pikku-Laurissa. Hyvänmielen rento ja yhteisöllinen ehtoollismessu kaikenikäisille. Iltapala.

MäntynummiMessu su 26.4. klo 14 Mäntynummen srk-talolla. Mahdollisuus rukouspalveluun. Kirkkokahvit. **Kansallisen veteraanipäivän juhla** 27.4. klo 13 srk-keskuksessa. Ennen juhlaa klo 12 kahvit.

Tyhjän sylin hartaus la 9.5. klo 17 Pikku-Laurissa. Hartaus on tarkoitettu sinulle, joka olet kohdannut lapsen kuoleman tai lapsettomuuden. Iltapala.

Helatorstain messu 14.5. klo 10 Pyhän Laurin kirkossa. Vapaaehtoisten kirkkopyhä.

Lasten kevätkirKKo ti 19.5. klo 18 Pyhän Laurin kirkossa.

Juhani Kortteen lähtömessu ja juhla helluntaina 24.5. klo 10 Pyhän Laurin kirkossa. Messun jälkeen lähtöjuhlat seurakuntakeskuksessa. Lohikeittolounas ja ohjelmaa.

Juhannuskirkko la 20.6. klo 10 Pyhän Laurin kirkossa.

LAPSIPERHEIDEN TAPAHTUMIA JA KESÄTOIMINTAA

Perheiden pääsiäisvaellus 2.4. klo 10–11. Seurakuntakeskukselta Pyhän Laurin kirkkoon, kesto noin tunti. Halutessa virpomisvitsa mukaan.

Viihdytään yhdessä -ilta lapsille ja vanhemmille/isovanhemmille to 9.4. ja 7.5. klo 16 Sinivuokon kerhotilassa (Salmenmäentie 26 D). Pelailua, leivontaa ja askartelua

Leikkipäivä la 25.4. klo 10–13 Mäntynummen srk-talolla. Varjoleikkejä, pöytäteatteria, askartelua ja satuhierontaa.

Perheiden vapputapahtuma to 30.4. klo 9–12 Lindkullassa. Ulkoilua ja grillilausta.

Perheiden retkipäivä, kesäkerhot ks. s. 22.

Kouluun lähtevien siunaaminen ti 10.8. klo 16 Pikku-Laurissa.
Muu toiminta, kuten perhekerhot, Tutttiklubi ja lapsiparkki: Ks. lohjanseurakunta.fi/lapsille-ja-lapsiperheille

NUORILLE & KOULULAISILLE

Nuortenillat Lindkullassa: torstaisin klo 16, paitsi 26.3. Katupappilassa
Junnuolkkari, kerhot, kaakis: ks. lohjanseurakunta.fi/tule-mukaan/koululaiset

Pelitila Hit Point la klo 12–18 kaikenikäisille avoin pöytäpelitila. Os. Kartanonkuja 1

Kesäleirit ks. s. 22.

NUORET AIKUISET

Paaston ajan raamis la 28.3. klo 14.30–16 Katupappilassa.

Iltapala pääsiäisyön messun jälkeen 4.4. seurakuntakeskuksella. Lisätieto- ja myöhemmin.

Peli-ilta la 18.4. klo 17–22 Pelitila Hit Pointissa.

Saunailta la 9.5. klo 18–23 Saarikossa.

Nuorten aikuisten leiri 14.–16.8. Saarikossa. Lisätietoja myöhemmin.

KATUPAPPILASSA

Gospel-lattarit ma 27.4. saakka klo 17.30–18.30 (ei 30.3., 6.4.). Hinta 5 € Yhteisvastuun hyväksi.

Mitä järkeä -illat Hannu Nymanin alustamana 18.3., 22.4. ja 20.5. klo 18.30.

Neulepantakurssi 18. ja 25.3. klo 15–19. Mukaan puikot ja lankaa. Ei ilmoittautumista.

Lähetysketket su 29.3. 26.4. ja 24.5 klo 15 Katupappilassa.

Mielenterveyskuntoutujien Omaisten ryhmä 7.4., 5.5. 4.8. klo 17. Tukea läheisen sairauteen ja omaan jaksamiseen. Avoin ryhmä.

Healing Room -rukousklinikka ti 14.4. ja 18.4. klo 13.

Sateenkaarikahvila pe 17.4. klo 17.
Olohuone avoinna ma ja pe klo 10–14 sekä ke klo 14–18. Juttuseuraa, kahvia, lehtiä, lautapelejä ja leikkimurkkkaus. Olohuone kesätauolla 15.6.–31.7.

Talousseuvola ti 14.4., 12.5., 9.6., 11.8. klo 9–11. Tule pienen tai suuren talouden vaikeuden kanssa. Paikalla työntekijä Talous- ja velkaneuvonnasta, Kelasta, Aikuisten sosiaalipalveluista, diakoniasta ja Ulosotosta.

TUTKIJA PANU PIHKALA
– Luonto, hengellisyys ja tunteet
su 17.5. klo 15
seurakunta keskuksella.
Luennon jälkeen välipala ja Toivonmessu.

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

Vapaaehtoisten infoillat to 16. ja 23.4. klo 17–19 srk-keskuksella. Uusi tai vanha vapaaehtoisemme, tule kuulemaan mitä vapaaehtoistoiminnalle kuuluu! Tilaisuudet samansisältöisiä. Ilmoittautumiset 20.3. mennessä eeva.hietala@evl.fi.

Naisten saunailta

ke 18.3. klo 18 Vivamosssa. Illan teemana Laulujen Lahja, vetäjänä Virpi Nyman.

ke 27.5. klo 18 Saarikossa. Ohjelmaa Piia-papin kanssa.

Miesten saunailta to 16.4. Vivamosssa ja 28.5. Saarikossa. Aloitus klo 18. Mukana vierailija. Kimppakyytimahdollisuus.

Tutkija Panu Pihkala – Luonto, hengellisyys ja tunteet su 17.5. klo 15 seurakunta keskuksella. Luennon jälkeen välipala ja Toivonmessu.

Roution Kesäolkkari ke 3.6–5.8. klo 10–12 Salmenmäentie 26 D. Yhteistyössä Routioseuran kanssa.

Tutustu Pyhän Laurin kirkkoon Simo Jouhen kanssa to klo 18. Tarjolla myös Tapulikahvit ennen kierrosta klo 17. 4.6. Marskin hautapaikka Lohjan Pyhän Laurin kirkon hautausmaalla.

25.6. On kirkolla kokoa ja näköä – kirkon yleisesittely. 9.7. Kirjailijoiden ja kirjoittajien lepopaikkoja Pyhän Laurin kirkkomaalla. 23.7. Naisenergiaa Pyhän Laurin kirkon seinillä. 13.8. Maria taivaan kuningatar.

Lohja Pride la 18.7. Seurakunta mukana tapahtuman järjestämisessä, tarkempi ohjelma julkaistaan myöhemmin.

Sateenkaarivirsiseur la 8.8. Saarikossa. Klo 12 Lounas, klo 14 seurat, sen jälkeen kahvit, saunomista ja vapaata yhdessäoloa. Ilm. viim. 2.8. pirkko.jarvinen@evl.fi.

VIRKKALASSA

KIRKKOON

su klo 13 Virkkalan kirkossa. Kevään viimeinen messu **su** 24.5., minkä jälkeen messut tauolla elokuun loppuun saakka.

Toivonmessut **su** 12.4. ja 24.5.

Veljespiirin messu kuukauden viimeinen sunnuntai. **Lisäksi SLEY:n** järjestämä messu kuukauden 1. sunnuntaina klo 16.

POIMINTOJA:

Kiirastorstain messu ja lammasteria 2.4. klo 18. Lammasterialle ennakoilmoittautuminen 16.–23.3. osoitteessa bit.ly/aterialle tai 19.–22.3. 040 779 9365. Aterian hinta on 17 €. Paikkoja on rajoitetusti. Ruoka on laktoositonta, gluteeniton voidaan huomioida, muita allergioita ei.

Muu pääsiäinen ks. s. 22.

Kansanlaulukirkko torilla **su** 3.5. klo 11 Virkkalan torilla.

Kaatuneitten muistopäivä **su** 17.5. klo 11, kaksikielinen jumalanpalvelus.

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

Virkkalan kirkon olohuone ke klo 17–19 seurakuntasalissa läpi kevään ja kesän. Mukavaa yhdessäoloa kaikkeinikäisille. Tule sellaisena kuin olet. **Kesäkerho** 1.6.–18.6. ma–to klo 9–15 ja pe klo 9–13 Virkkalan kirkon pihapiirissä. Kesäkerhoissa vietetään yhteistä aikaa oman aikuisen kanssa. Omat eväät, grilli kuumana. Juomat tarjotaan. Myös koululaiset tervetulleita.

TUKEA JA APUA

DIAKONIA

Tehdään yhdessä -päihdetyön leiripäivät pe–la 29.–30.5 n. klo 9–18 Virkkalan kirkolla. Ohjelmassa hyvää ruokaa, olympialaisia, elämän pohdintaa ja hiljentymistä. Mukana Kimi, Assi, Pasi ja Jonna. Hinta 5 €. Tarkempaa tietoa kevään mittaan.

Diakonian retkipäivät

Yhdessäoloa, saunomista, hiljentymistä ja hyvää ruokaa. Kuljetus järjestetään. Retkipäivät ovat maksuttomia. Ilmoittautuminen 1.6.–23.7. lohjanseurakunta.fi/tapahtumat tai 050 327 9357. Voit ilmoittautua yhteen seuraavista:

KARJALOHJALLA

KIRKKOON

Messu **su** klo 12 Karjalohjan kirkossa **POIMINTOJA:**

Pääsiäinen ks. s. 22.

Kaatuneitten muistopäivä **su** 17.5.

klo 12. Messu, seppeltenlasku ja kirkkokahvit.

La 20.6. ja **su** 28.6. ei messua

Kansanlaulukirkko **su** 21.6. klo 10.

Kesävieraiden kirkkopyhä. Tapulikahvit.

Ulkoilmakirkko **su** 26.7. klo 15 sanajumalanpalvelus Lasikirkon terassilla.

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

Evästä arkeen -ruokailu ti 17.3., 14.4. ja 12.5. klo 12–14 Lasikirkossa. 5 €, lapset syövät maksutta.

Hautausmaan kevättalkoot ke 22.4. klo 9. Talkoolaisille lounas, tervetuloa!

Muusikko-pastori Markus Ek Kansan Raamattuseurasta to 7.5. klo 18

Lasikirkossa. Sanaa ja musiikkia vakaalla ammattitaidolla ja lämpimällä tunteella.

SANAA
ja musiikkia
to 7.5. klo 18

Karjalohjan Lasikirkossa
Vieraana muusikko-pastori
Markus Ek.

SAMMATISSA

KIRKKOON

Messu **su** klo 10 Sammatin kirkossa La 20.6. ja **su** 26.7. ei messua

Su 28.6. klo 15 sanajumalanpalvelus **POIMINTOJA:**

Pääsiäinen ks. s. 22.

Kaatuneitten muistopäivä **su** 17.5. klo 10. Messu, seppeltenlasku ja kirkkokahvit.

Kansanlaulukirkko **su** 21.6. klo 10. Kesävieraiden kirkkopyhä. Tapulikahvit.

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

Kotokontupäivä la 11.4. Opastusta ja musiikkia kirkossa klo 10–14.

Evästä arkeen -ruokailu to 19.4. ja 7.5. klo 12–14 seurakuntatalossa.

Aikuiset 5 €, lapset syövät maksutta.

Hautausmaan kevättalkoot to 23.4. klo 9. Talkoolaisille lounas ja kahvit.

TAIVAS ON
SININEN JA VALKOINEN
Juhannuksen
Kansanlaulukirkot
su 21.6.

Sammatissa ja Karjalohjalla

Perheasiain neuvottelukeskus

Ajanvaraus puhelimitse p. 019 328 4260
ma, ti, to ja pe klo 9–11,
ke klo 12–14

Sovitut tapaamiset:
Sepänkatu 3–5 A.

SAIRAALOISSA JA LAITOKSISSA

Sairaalapappi on potilaita, heidän läheisiään ja henkilökuntaa varten. Hänelle voi huoventaa mieltään niistä asioista, jotka itselle ovat merkityksellisiä. Keskustelut ovat luottamuksellisia. Sairaalapapin tavoitat henkilökunnan välityksellä tai 044 328 4356, anna-maija.lakomaa@evl.fi.

NUMMELLA

KIRKKOON

Messu **su** klo 10 Nummen kirkossa **Kesämessu** 7.6.–9.8.

POIMINTOJA:

Pääsiäinen, ks. s. 22.

Iltakirkko **su** 12.4., 10.5. klo 17

Kaatuneitten muistopäivä 17.5. klo 10 sanajumalanpalvelus, seppeltenlasku ja kirkkokahvit.

***Iloitussa** **su** 24.5. ja 28.6. ks. alta.

Juhannuksen jumalanpalvelus la 20.6. klo 10. **Su** 21.6. ei messua.

***Paimenten kirkon kesämessu** **su** 26.7. klo 18 Lintukiiman vuorella.

*ei messua Nummen kirkossa.

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

Hengellinen toivelauluilta to 26.3. klo 18 seurakuntatalolla. Tule laulamaan tuttuja hengellisiä lauluja ja virsiä. Iltatee.

Veteraanipäivän kahvitilaisuus 27.4. klo 11 seurakuntatalolla.

Hautausmaan kevättalkoot to 28.4. klo 9–12. Talkoolaisille lounas.

Kesäkahvit Saukkolassa ke 17.6. ja 24.6. klo 13 Saukkolan srk-kodilla. Kesäinen hetki jutustellen ja tutustuen. Tule sellaisena kuin olet.

Juhannusjuhla vanhassa Kanttorilassa pe 19.6. klo 18 os. Ilmonintie 5. Ohjelmaa, tarjoilu ja hartaus yhdessä kotiseutuyhdistyksen kanssa.

PUSULASSA

KIRKKOON

Messu **su** klo 12 Pusulan kirkossa **POIMINTOJA:**

Lapsiperheiden pääsiäiskirkko pe 27.3. klo 10. Pääsiäisoksa-askartelu to 26.3. klo 17–19 srk-talossa, omat oksat mukaan.

Muut pääsiäistapahtumat ks. s. 22.

Kaatuneitten muistopäivän jumalanpalvelus ja seppelenlasku **su** 17.5. klo 12.

***Iloitussa** **su** 24.5. ja 28.6. ks. alta.

***Juhannuskirkko** la 20.6. klo 12 Kärkölän kirkossa.

***Paimenten kirkon kesämessu** **su** 26.7. klo 18 Lintukiiman vuorella.

***Elokirkko ja -kahvit** **su** 2.8. klo 12 Kärkölän kirkossa ja kylätalolla.

*ei messua Pusulan kirkossa

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

Ulkoilupäivä Keräkankareella **su** 26.4. klo 11–14. Maastajuoksukisa, talutusratsastusta, rastipolku. Järj. PU-58 ja Pusulan LC kanssa.

KESÄKAHVIT
Saukkolassa

ke 17.6. ja 24.6. klo 13
Saukkolan srk-kodilla.

Kesäinen hetki jutustellen ja tutustuen. Tule sellaisena kuin olet.

Hautausmaan kevättalkoot ke 29.4. klo 9 Pusulan hautausmaalla. Klo 11 tarjolla makkarat ja kahvit.

Vappumyyjäiset to 30.4. klo 13 seurakuntatalolla. Simaa ja munkkeja diakoniatyön hyväksi.

Lasten kevätlaulajaiset ke 20.5. klo 18 Pusulan srk-talolla.

Perheleiripäivä ti 9.6. klo 10–14 Iloitussa. Evästarjoilu, uintia, sauna. Ilm. Viim. 5.6. 040 779 9370.

Kerhojen startti- ja tutustumispäivä lapsille ja huoltajille ti 4.8. klo 9–12 srk-talossa.

ULKOILUPÄIVÄ
Keräkankareella
su 26.4. klo 11–14.

Maastajuoksukisa, talutusratsastusta, rastipolku. Järj. PU-58 ja Pusulan LC kanssa.

NUMMEN JA PUSULAN YHTEISET

KESÄRETKI

Kolmen kirkon kierros to 11.6. Koh-teena Piikkiön kirkko, Turun Pyhän Katariinan kirkko ja Liedon Pyhän Pietarin kirkko. Reitti klo 9 Pusula, 9.20 Nummen kirkko, 9.30 Saukkolan srk-koti. Paluu n. 17.30–18. Retken hinta 20 € kerätään bussissa, sis. lounaan ja päiväkahvin.

Ilmoittautuminen 4.–22.5.

Nummi: noora.j.tuominen@evl.fi, 050 374 2956

Pusula: riikka.karinto@evl.fi, 050 526 4659.

ILOITUN LEIRIKESKUKSESSA

Kesäkauden avajaiskirkko Iloitussa **su** 24.5. klo 12. Rippikoululaiset mukana.

Kaikille avoin saunailta keski- viikkoisin 3.6.–5.8. klo 18 Iloitun leirikeskuksessa. Sauna erikseen naisille klo 18 ja miehille klo 19 sekä uintimahdollisuus. Ei uimavalvontaa. Tarjolla kahvia, teetä, mehua ja pientä purtavaa. Makkaranpaistomahdollisuus.

Kehitysvammaisten virkistyspäivä ke 20.5. Ohjelmaa, hyvää ruokaa.

Ilm. viim. 4.5. mennessä noora.j.tuominen@evl.fi, 050 374 2956 tai riikka.karinto@evl.fi, 050 526 4659.

Kotihoidon asiakkaiden ja yksin asuvien retkipäivä to 4.6. Ohjelmaa, hyvää ruokaa. Yksinelävien ilmoittautuminen ja kyytitarve 4.–18.5. riikka.karinto@evl.fi, 050 526 4659. Kotihoidon asiakkaat ilm. kotihoidon kautta viim. 4.5.

Kesäkirkko **su** 28.6. klo 12.

Kouluun lähtevien siunaaminen **su** 9.8. klo 14 Iloitussa.

OLSIKO KESÄLLÄ KIRKKOKIERROKSEN AIKA?

Kesällä on jälleen mahdollisuus tutustua Lohjan hienoihin kirkkoihin, kun ne avaavat ovensa tiekirkkoina. Tule ja ihastu!

TIEKIRKOT

Karjalohjan kirkko (1.–31.7.) ma–pe klo 11–15.

Nummen kirkko ((1.–31.7.) ma–pe klo 11–15.

Pusulan kirkko (1.–31.7.) ma–pe klo 11–15.

Kärkölän kirkko (1.–31.7.) ma–pe klo 11–15.

Sammatin kirkko (1.–31.7.) ma–su klo 11–15.

Lohjan Pyhän Laurin kirkko avoinna joka päivä klo 9–16.

Tiekirkko-opas paikalla 1.6.–14.8. ma–pe klo 11–15.

Kirkollisten toimitusten aikana ja juhannuspäivänä Pyhän Laurin kirkko on suljettu.

PYHÄN LAURIN KIRKON ESITTELYT

Torstai-iltojen kirkkokierrokset

TM Simo Jouhi esittelee kirkkoa viitenä kesätorstaina klo 18. Tapulikahvit klo 17.

4.6. **Marskin hautapaikka Lohjan Pyhän Laurin kirkon hautausmaalla.** Lohjan kirkkomaalla on useiden sotilas-henkilöiden hautoja. Myös marsalkka Mannerheimille siellä olisi ollut paikka. Sotilashautojen hautausmaakerros.

25.6. **On kirkolla kokoa ja näköä.** Lohjan Pyhän Laurin kirkon esittely ulkoa ja sisältä. Kirkon yleisesittely.

9.7. **Kirjailijoiden ja kirjoittajien lepopaikkoja Pyhän Laurin kirkkomaalla.** Kirkkomaan kierros kirjallista toimintaa harjoittaneiden henkilöiden haudoille ja valikoituja tekstejä heidän tuotannostaan.

23.7. **Naisenergiaa Pyhän Laurin kirkon seinillä.** Naisten-viikon päätteeksi valikoituja hahmoja Pyhän Laurin kirkon runsaasta naispyhimysten joukosta.

13.8. **Maria taivaan kuningatar.** Neitsyt Marian elämäntarina Pyhän Laurin kirkon maalauksissa. Vaellus Marian kuolinpäivän aatonaattona.

Lohjan oppaat esittelevät kirkkoa kesä-elokuussa ti klo 14.30–15.15. Vapaa pääsy yksittäisille henkilöille. Ryhmiä pyydetään varaamaan oma opas Visit Lohjan kautta.

SVENSK VERKSAMHET

GUDSTJÄNSTER

Marie bebådelsedags högmässa sö 22.3 kl. 13 i Virkby kyrka. Marthornas kyrksöndag. Kyrkkaffe.

Långfredagens gudstjänst fre 3.4 kl. 13 i Virkby kyrka.

Påskdagens högmässa sön 5.4 kl. 13 i Lojo S:t Lars kyrka. Kyrkkaffe.

Familjegudstjänst sön 19.4 kl. 11 i Virkby kyrka. Kyrklunch.

Högmässa sön 3.5 kl. 13 i Lojo S:t Lars kyrka. Kyrkkaffe.

Tvåspråkig gudstjänst på de stupades dag sön 17.5 kl. 11 i Virkby kyrka. Kransnedläggning vid hjältegravarna.

Kyrkkaffe.

Friluftshögmässa sön 7.6 kl. 13 i Heliga Birgittas kapell i Vivamo, Vivamovägen 2.

Konfirmationsmässa sön 5.7 kl. 13 i Lojo S:t Lars kyrka.

Högmässa sön 9.8 kl. 13 i Virkby kyrka. Kyrkkaffe.

Högmässa sön 23.8 kl. 13 i Lojo S:t Lars kyrka. Kyrkkaffe.

BARN OCH FAMILJER

Familjegudstjänst och kyrklunch sö 19.4 kl. 11 i Virkby kyrka.

Ettornas välsignelse i Lilla Lars ti 11.8 kl. 18.

Kvällste och saft.

VERKSAMHET

Familjeklubb onsdagar (tvåspråkig) och fredagar kl. 9–11.30 i Virkby kyrka (–22.5).

Samling för daglediga ti 31.3, 28.4 och 12.5 kl. 13.30–15 i Virkby kyrka med program, kaffe och samvaro.

Virkby vardagsrum. Välkommen till ett tvåspråkigt vardagsrum. Onsdagar kl. 17–19 i Virkby kyrkas församlingssal. Trevlig samvaro, olika spel och pyssel för alla oberoende av ålder. Kvällste. Öppet också under sommaren.

Handarbetscafé. Har du flinka fingrar, påbörjade arbeten eller behöver hjälp med något handarbete? Välkommen till Virkby kyrkas källare tisdagar kl. 17.30–20 (–26.5).

LOHKAREEN RISTIKKO

		MARI-ONIN VII-SUSSA ENNEN TIITÄ	ylänköä	SILOT-TAVA AINE SHAM-POOS-SAKIN	Vati-kaa-nissa		VESKUN TUN-NETUIN ROOLI-HAHMO
UUTI-SOI							
LAU-LAJA IDA							
VIHI-TÄÄN SAM-MATIN KIRKOS-SAKIN							
SEURAKUNNASSA SYKSYLLÄ JA KEVÄÄLLÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							
SOITIN TIHEÄ METSÄ							
ARKKI-PIISPA MIKKO							
HOE-TAAN KALA							

PÄÄSIÄISEN LAULU

*Aurinkomme ylösnousi,
paistaa voittovuorella.
Lämmin valo sieltä loistaa,
surut, murheet hajottaa.
Kokoon tulkaa, taivaan linnut,
suvi-ilmaan puhtaaseen.
Visertäkää, pienet leivot,
viinipuussa tuoreessa.*

*Kylmä talvi pois on mennyt,
myrskysää on lakannut,
lumipilvet hajotetut,
kylmä sumu selvinnyt.
Lehti puhkeaa jo puihin,
valkoruusut aukeilee.
Lounatuuli hiljaisena
Eedomista puhaltaa.*

*Kesälinnut taivaan alla
iloisina lentävät.
Sulaneella sydämellä
laulaa toukomettiset.
Elämä ja autuus loistaa
Herran seurakunnassa.
Aurinko on ristin päällä
valkea ja punainen.*

*Armon Henki täyttää mielet
murheelliset ilolla.
Rauhan tyven, puhdas ilma
Jeesuksesta virtailee.
Epäilysten alta nousee
köyhä sielu kiittämään.
Ikävöitsen täältä päästä
kotimaahan ikuisen.*

Leonard Tyttö kirjoitti tämän pääsiäisvirren 105 vuonna 1902. Sen runsas kuvakieli perustuu pääosin Raamattuun. Osa sanoista voi olla outoja, pääsiäisen kevyt tunnelma välittyi silti.

Jos Edom jää vaivaamaan, tämänkin virren taustaan ja selityksiin voi tutustua tarkemmin osoitteessa virsikirja.fi. Se kuitenkin kerrottakoon, että toukomettinen ei pörise, vaan kujertaa – metsäkyhyky kun on.

OVATKO PÄÄSIÄISEN PERUSASIAT SINULLA HALLUSSA?

Mitä on raiuohon rai tai miksi munia koristellaan? Miksi pitkänä perjantaina alttarilla on viisi ruusua? Testaa tietosi Jaakko Heinimäen laatimassa visassa Kirkko ja kaupunki -median verkkosivuilta. Saatat oppia myös jotakin uutta.

Pääsiäisvisa löytyy osoitteesta bit.ly/pääsiäisvisa tai skannaamalla QR-koodi.

VIISI VINKKIÄ

KEVÄTHATTUJEN TUULETUS

Hattukävely su 26.4., lähtö klo 15 Aurlahdesta. Naisen Pankki Lohja kutsuu kaikki mukaan ulkoiluttamaan kevät- ja kesälakkeja. Samalla voit vapaaehtoisella lahjoituksella tukea naisten yrittäjyyttä ja ammattikoulutusta kehittyvissä maissa.

Lisätietoja Naisten Pankki Lohja –facebookisivulta.

KIRKKOHERRAN LÄHTÖJUHLAT

Juhani Kortteen lähtömessua vietetään helluntaina 24. toukokuuta Pyhän Laurin kirkossa. Messun jälkeen kaikille avoimet lähtöjuhlat seurakuntakeskuksessa.

Kiitetään kauniisti, syödään sopivasti ja toivotetaan Suurimman siunausta Juhanan eläkepoluille.

LUONTO, HENGELLISYYS JA TUNTEET

Onko luonto kirkkosi? Ahdistaako ilmastonmuutos? Oletko toiveikas vai onko mieli maassa? **Tutkija, kirjailija Panu Pihkala puhuu luonnosta, hengellisyydestä ja tunteista** su 17.5. klo 15 Lohjan seurakuntakeskuksessa.

Panu Pihkala on kansainvälisesti tunnettu asiantuntija ympäristöahdistukseen ja muihin ympäristötunteisiin liittyen. Hänen teoksensa Päin helvettiä? Ympäristöahdistus ja toivo sai kansallisen sivistyspalkinnon. Pihkalaa julkaisee myös Climate Change and Happiness -podcastia yhdessä ympäristöpsykologi Thomas Dohertyn kanssa.

Tervetuloa kuulolle ja keskustelemaan. Luennon jälkeen yhteinen välipala ja Toivonmessu Pikku Laurissa klo 17.

PAIMENTEN SUOJA, LUOJAN LUOLA

Lohjan kirkoista tämä on kyllä erikoisin, nimittäin Paimenten kirkko Lintukiimanvuorella. Tarina kertoo, että paimenet kokoontuivat aikanaan tänne pitämään sadetta ja kirkonmenoja. Ja siellä, kalliomaisemassa, sammaleisen lohkareen ja pienen luolan vieressä yhä edelleen kesäisin kokoonnutaan.

Paimenten kirkon kesämessu su 26.7. klo 18 Lintukiimanvuorella. Opastekyltit Lintukiiman metsätieltä.

SIUNAUSTA KOULUTIELLE

Koulun aloittaminen on iso asia niin ekaluokkalaiselle kuin hänen läheisilleen. Elämän käännekohdissa voi ja saa pyytää siunausta.

Kouluun lähtevien siunaaminen: su 9.8. klo 14 Iloittussa ja ti 10.8. klo 16 Pikku Laurissa.

Ettornas välsignelse ti 11.8. kl. 18 i Lilla Lars.